

Univerzita Hradec Králové

Filozofická fakulta

Bakalářská práce

2019

Olga Soukupová

Univerzita Hradec Králové

Filozofická fakulta

Katedra sociologie

Kavárna v soudobé městské společnosti v Jičíně

Bakalářská práce

Autor: Olga Soukupová
Studijní program: B6703 Sociologie
Studijní obor: Sociologie obecná a empirická
Forma studia: prezenční

Vedoucí práce: doc. Mgr. Ján Bunčák, CSc.

Hradec Králové, 2019

Zadání bakalářské práce

Autor: Olga Soukupová

Studium: F15BP0162

Studijní program: B6703 Sociologie

Studijní obor: Sociologie obecná a empirická

Název bakalářské práce: **Kavárna v soudobé městské společnosti v Jičíně**

Název bakalářské práce AJ: The coffee-room in contemporary society in the city of Jičín

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Bakalářská práce mapuje pole vybraných jičínských kaváren z hlediska jejich sociálních funkcí a vztahů k zákazníkům. Teoretická část se bude zabývat historií kavárenství, sociologií veřejného prostoru a sociální stratifikací. Praktická část bude založena na rozhovorech se zákazníky a participativním pozorování ve vybraných kavárnách v Jičíně.

RIBBAT, Christoph. V restauraci, aneb, Příběhy z břicha moderny. Přeložil Dana PETŘÍČKOVÁ. Praha: Prostor, 2016. ISBN 978-80-7260-338-1. AUGUSTÍN, Jozef. U kávy o kávě a kávovinách. Přeložil Katarína KAŠPÁRKOVÁ KOIŠOVÁ, přeložil Ondřej ELBEL. V Brně: Jota, 2016. ISBN 978-80-7462-850-4. DÖRFLOVÁ, Yvetta a Věra DYKOVÁ. Kam se v Praze chodilo za múzami: literární salony, kavárny, hospody a stolní společnosti. Praha: Vyšehrad, 2009. ISBN 978-80-7021-961-4. BENDOVI, Eva. Pražské kavárny a jejich svět. V Praze: Paseka, 2008. ISBN 978-80-7185-887-4. HABERMAS, Jürgen. Strukturální přeměna veřejnosti: zkoumání jedné kategorie občanské společnosti. Praha: Filosofia, 2000. Morální a politická filosofie. ISBN 80-7007-134-6. JÁHN, Karl-Heinz. Kavárny & spol.: pražské literární kavárny a hospody. Praha: Československý spisovatel, 1990. Slunovrat (Československý spisovatel). ISBN 80-202-0226-9. KROUTVOR, Josef. Praha mizerná. Praha: Pulchra, 2016. ISBN 978-80-7564-010-9. FRANCEK, Jindřich a Kristýna MATĚJKOVÁ. Dějiny Jičína. V Praze: Rybka, 2010. ISBN 978-80-87067-81-9. Úvod do historie kaváren. JIREK, Michal. ČerstváKáva.cz [online]. 2008, 2015 [cit. 2017-05-02]. Dostupné z: <http://www.cerstvakava.cz/clanky/uvod-do-historie-kavaren/> Fenomén také away, aneb káva s sebou. CESK. Kávovary.info: Průvodce světem kávovarů [online]. 2017 [cit. 2017-05-02]. Dostupné z: <http://www.kavovary.info/clanky/fenomen-away-aneb-kava-sebou/>

Garantující pracoviště: Katedra sociologie,
Filozofická fakulta

Vedoucí práce: doc. Mgr. Ján Bunčák, CSc.

Oponent: doc. Milan Tuček, CSc.

Datum zadání závěrečné práce: 26.4.2017

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala pod vedením vedoucího bakalářské práce samostatně a uvedla jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne

Podpis:

Anotace

SOUKUPOVÁ, Olga. 2019 *Kavárna v soudobé české společnosti v Jičíně*.

Hradec Králové: Filozofická fakulta, Univerzita Hradec Králové, Bakalářská práce.

Bakalářská práce se zabývá tematikou kaváren. Představuje kavárnu v historickém kontextu a jako veřejný prostor v soudobé kavárenské společnosti v maloměstě Jičín. Hlavním cílem je zjistit, jaká je sociální struktura návštěvníků ve vybraných kavárnách a důvod jejich návštěv. Teoretická část je zaměřena na oblasti: kavárna, historie kavárenství, kavárna a veřejný prostor a návštěvníci kaváren. V praktické části je představen cíl výzkumu, výzkumné otázky, metodologie a výsledky výzkumu. V kapitole Shrnutí výzkumu jsou zodpovězeny jednotlivé výzkumné otázky. Data jsou získána prostřednictvím kvalitativního výzkumu, technikou participativního pozorování a polostrukturovaných rozhovorů.

Klíčová slova: historie kaváren, veřejný prostor, sociální stratifikace, Jičín

Annotation

SOUKUPOVÁ, Olga. 2019 *The coffee-room in contemporary society in the city of Jičín*. Hradec Králové: Philosophical Faculty, University of Hradec Králové Bachelor Degree Thesis.

The Bachelor Degree Thesis deals with the phenomenon of cafés. It represents a café in a historical context and as a public space in a contemporary café society in the small town of Jičín. The main aim is to discover what the social structure of visitors is in selected cafés and the reason for their visits. The theoretical part is focused on the areas: cafés, history of cafés, café and public space and visitors of cafés. The practical part introduces the aim of research, research questions, methodology and results of research. Research questions are answered in the chapter Summary of research. The data are collected from qualitative methods by technique of participative observation and semi-structured interviews.

Keywords: history of cafés, public space, social stratification, Jičín

Poděkování

Ráda bych zde poděkovala svému vedoucímu práce doc. Mgr. Jánu Bunčákovi, CSc. za odborné vedení, cenné rady, které mi pomohly tuto práci zkompletovat a nepřebornou trpělivost.

Dále mé poděkování patří rodině za podporu a obsluze za zpříjemnění posezení v kavárnách.

Obsah

1	Úvod.....	10
2	Teoretická část.....	11
2.1	Kavárna	11
2.2	Historie kavárenství	13
2.2.1	Orientální kavárny	13
2.2.2	Rakouské kavárny.....	13
2.2.3	Britské kavárny	14
2.2.4	Francouzské kavárny	17
2.2.5	České kavárny.....	19
2.3	Kavárny a veřejný prostor.....	21
2.3.1	Veřejné prostranství.....	21
2.3.2	Veřejný versus soukromý prostor.....	22
2.3.3	Kavárna – místo průniku veřejného prostoru se soukromým.....	23
2.4	Návštěvníci kaváren.....	24
2.4.1	Příslušnost k sociálním vrstvám	24
2.4.2	Pohlaví a gender.....	26
2.4.3	Věk a etapa života.....	26
3	Praktická část	28
3.1	Cíl výzkumu	28
3.2	Výzkumné otázky.....	28
3.3	Metodologie	29
3.3.1	Participativní pozorování.....	31
3.3.2	Polostrukturované rozhovory.....	31

4	Výsledky výzkumu	33
4.1	Výsledky pozorování	33
4.1.1	Kavárna CAFE AMOS	33
4.1.2	Kavárna Café-Café	35
4.1.3	Caffé Zajíček.....	36
4.2	Výsledky rozhovorů	38
4.2.1	Kavárna CAFE AMOS	38
4.2.2	Kavárna Café-Café	45
4.2.3	Caffé Zajíček.....	50
5	Shrnutí výsledků a závěry z výzkumu	56
6	Seznam literatury	61
7	Přílohy.....	63
7.1	Záznam z pozorování	63
7.2	Ukázka rozhovoru (se zaměstnancem).....	63

1 Úvod

Kaváren v Jičíně je skutečně mnoho a jsou soustředěny převážně kolem centra města. V letních měsících jsou navštěvovány hlavně turisty, ale sezóna končí s nástupem podzimu. Zajímalo mě tedy, jaká sociální struktura lidí navštěvuje tyto kavárny mimo turistickou sezónu a co je vede k potřebě posezení v kavárnách.

Samotnou bakalářskou práci dělím na dvě hlavní části: teoretickou část a praktickou část. V teoretické části se zabývám samotným počátkem kavárny a její historií v Rakousku, Anglii, Francii a v České republice – Praha, Brno. Dále zde rozebírám kavárnu jako veřejný prostor, sociální stratifikaci, gender a etapy života. Praktickou část tvoří cíl výzkumu, výzkumné otázky, metodologie – participativní pozorování a polostrukturované rozhovory, výsledky výzkumu z pozorování a rozhovorů na jednotlivé kavárny a v poslední kapitole rozebírám výzkumné otázky a závěry z výzkumu.

2 Teoretická část

2.1 Kavárna

„Kavárna je obslužné hostinské zařízení se zaměřením hlavně na prodej teplých nápojů, cukrářských výrobků, studené kuchyně a podle místních podmínek i teplých pokrmů. Svou funkcí a charakterem slouží k delšímu pobytu hosta. Tomu je přizpůsobeno i zařízení a vybavení (křesla, boxy, stylový nábytek, je k dispozici tisk, společenské hry atd.) Kavárny mohou být podle svého poslání specializovány (taneční kavárna, koncertní kavárna, kino - kavárna) nebo kombinovány (kavárna - cukrárna).“ [HACCP 2009]

Jedním z hlavních trendů současné doby je zážitková gastronomie a to nejen v případě restaurací, ale i kaváren. „Obslužné hostinské zařízení“ se snaží nabízet kulinární zážitky ve formě možnosti konzumace specifických pokrmů a nápojů, tak aby zaujaly na konkurenčním trhu určitou zvláštností:

- kavárny zdůrazňující tradiční styl
- kavárny s etnickým zaměřením
- kavárny s regionálními produkty
- veganské a vegetariánské kavárny
- fair-trade kavárny

Ozvláštnění zdánlivě ryze funkcionálního zařízení lze dosáhnout i dalšími prostředky:

- donedávna oblíbené dětské cukrárny
- kavárny pro milovníky zvířat umožňující vstup se psy a jinými domácími miláčky
- kavárny s obsluhou postiženými osobami – sociální podniky
- kavárny s kulturními pořady, v současnosti zejména hudebními

Kavárny se staly ideálním místem pro setkávání intelektuálů a umělců zejména na konci 19. a začátkem 20. století jako centra kulturního života mnoha měst. Platilo

to hlavně pro velkoměsta, Vídeň, Paříž, Londýn i Prahu, kde se scházeli básníci, spisovatelé a bohéma a kde měly prostor pro diskuse všeho druhu, předvádění vlastního umění bez ohledu na společenské postavení. V některých kavárenských podnicích byly svolávány schůze s politickým zaměřením; kavárna s touto funkcí má charakter specifického veřejného prostoru, který se v hovorovém politickém slovníku u nás udržel dodnes na označení skupiny voličů s názory typickými pro „pražskou kavárnu“.

V kavárnách se formovaly umělecké skupiny a utvářely se zde jejich programy.

Posezení v kavárně se stalo nejen společenským zážitkem, ale přímo i součástí určitého životního stylu, především umělců. Dokonce Mozart nebo Johan Strauss zde kavárenskému publiku předváděli své prvotiny. Není divu, že ve Vídni vznikla v roce 1788 i koncertní kavárna. Většina lidí té doby i ze střední sociální vrstvy neměla obývací pokoj a proto trávila raději svůj volný čas v kavárnách i několik hodin denně. Dokonce stálým hostům bylo dovoleno nechávat si doručovat na toto místo poštu.

Z dlouhého vysedávání u kávy se vyvinul nový fenomén, sociální typ tzv. „kavárenského povaleče.“ Být kavárenským povalečem není snadné. Vyžaduje to spoustu času, např. ve Vídni i v současné době můžeme obejít přibližně 800 kaváren, jichž asi jedna pětina patří do klasicky vídeňských. Kavárenský prostor je úžasné místo pro pobavení se s přáteli, vyřízení obchodní schůzky, čtení novin nebo knih. Kavárna je místem, kde i samota může být zábavná. [Judasová 2014]

Atmosféru vídeňských kaváren popsal Stefan Zweig: „Kavárna je vlastně jakýsi druh demokratického klubu, který je za šálek kávy přístupný každému, kde host za poměrně malý obnos může dlouhé hodiny sedět, diskutovat, psát, hrát karty nebo billiárd, dostávat poštu a především si tu může pročitat neomezeně množství novin a časopisů“. [Čerstvá káva 2008a]

2.2 Historie kavárenství

2.2.1 Orientální kavárny

První zmínky o využití kávových zrn pocházejí z doby 1000 před n. l. z Etiopie. Z historických pramenů je známo, že první kavárny byly zřízeny v Mekce, pak v Medině a Káhiře. Původně sloužily náboženským účelům, ale rychle se změnil na centra politikaření, tlachání, tance, zpěvu, zábavy a her. Odtud se nejprve rozšířily v Turecku, první kavárny v Istanbulu vznikly v polovině 16. století. První veřejná kavárna Maktab al Irfán (Klub vzdělavců) byla otevřena v roce 1554. V té době byla káva nápojem, nad kterým přemýšleli myslitelé a šachisté a kavárníci zařizovali své kavárny v přepychovém stylu. V Evropě se káva nejprve rozšířila v přístavních městech, jako jsou Benátky, Amsterdam, Marseille, Londýn, Hamburk a koncem 17. století se káva v kavárnách pila pravidelně už i ve vnitrozemí. [Tchibo 2008; Augustín 2016]

2.2.2 Rakouské kavárny

První vídeňská kavárna údajně vznikla těsně po roce 1683, kdy město opustili Turci po neúspěšném obléhání a zanechali tam pytle s nepraženými kávovými zrny. Majitelem první vídeňské kavárny byl pravděpodobně Polák Georg Kolschitzky, který kávová zrna poznal díky svým cestám po Orientu.

Důležitým rokem pro vídeňské kavárny byl rok 1700, kdy císařskou koncesi Leopolda I. vlastnili první čtyři kavárníci. Po sto letech od udělení prvních koncesí se počet kaváren rozrostl až na 84 a od roku 1857 jejich počet rostl až o několik desítek ročně. V té době vznikly i jedny z dodnes nejslavnějších kaváren, například kavárna Demel, roku 1887 tato kavárna získala pověst elegantní císařské kavárny-cukrárny, kam chodila dokonce i císařovna Sisi. [Země světa 2004; Demel 2019]

Další ze slavných je Café Central, chodili sem slavní vídeňští literáti, mezi nimi i Peter Altenberg, který byl v Café Central natolik vyhlášeným návštěvníkem, že po jeho smrti majitel umístil k jednomu stolku jeho realistickou sochu. Dalšími

pravidelnými hosty zde bývaly i Sigmund Freud, Arthur Schnitzler, Lev Trockij či Robert Musil. [Země světa 2004; Café Central 2018]

Kavárny se staly důležitými kulturními institucemi habsburské monarchie. Scházeli se zde přední vídeňští intelektuálové. Atmosféra vídeňských kaváren ochraňovala vídeňské měšťáky před sociální realitou tehdejší doby, obzvláště po krachu na burze roku 1873. Hodně tomu napomáhal i fakt, že ačkoli se v kavárnách četlo hodně zahraničních novin, vídeňské noviny byly zásluhou císaře Františka Josefa I. a jeho úředníků hodně cenzurovány. Cílem bylo „ochránit“ národ před pokrokem, jak technickým, tak hlavně politickým. [Bradshaw 1988]

V polovině 19. století se kavárny začaly diferencovat na kavárny klasického typu, kavárny-cukrárny, kavárny-restauranty a následně různá *espresso* a *bary*. Vyvinul se zde kavárenský žargon a vznikla i tzv. kavárenská etika, která stanovila, že host má právo sedět u stolu, jak dlouho chce, za předpokladu, že si něco objedná. „Formovalo se také složení kavárenského personálu, jemuž vládl pan vrchní a na spodním stupínku byl mladý uhoněný pikolík. Ke kavárně však patřila i paní pokladní a paní šatnářka. U těchto dvou dam, usazených za pultem, sbíral stálý host hned po vstupu první informace o tom, co je dnes nového. Celému personálu pak vládl majitel kavárny, který jen občas prošel mezi stoly a prohodil pár slov se štamgasty nebo se poptal mimořádně vzácných hostů, zda je vše v pořádku.“ [Země světa 2004]

Začátkem 20. století ve Vídni už existovalo 1202 koncesí a začaly zde vznikat více specifické kavárny, např. kavárny s hudebním doprovodem, s kulečníkem, s šachy, s kuřáckými či dámskými salonky, vysloveně i koncertní kavárny apod. [Země světa 2004]

2.2.3 Britské kavárny

Britská obdoba kavárny vznikla v roce 1659, kdy byl v Londýně založen tzv. *Kavárenský klub*, ten se stal vzorem pro další nově vznikající kavárny. Jeho prvními návštěvníky byly původně puritánští demokraté, kteří vášnivě diskutovali

o politice, literatuře a jiných vážných tématech. I když Kavárenský klub existoval pouze krátce, jeho myšlenka jako politického fóra přetrvala podstatně déle. Pouze v kavárnách se mohli setkávat lidé z různých sociálních tříd bez obvyklých společenských zábran a k tomu si mohli vypít kávu, čaj či čokoládu a cítit se příjemně.

Kavárny se staly rychle velmi oblíbeným místem neformálních demokratických setkání, přežily morovou epidemii i velký londýnský požár, ale i petici žen varujících, že káva je hrozbou pro lidstvo, dokonce i pokus vlády o jejich zrušení, protože kavárny jsou „útočištěm povalečů a podvratných živlů“. [Bradshaw 1988]

Na konci 17. století se občas objevila kavárna s idejemi původního Kavárenského klubu, jako byla kavárna U Willa nebo U Buttona. Zde se v demokratickém prostředí literární kavárny potkávali svobodně smýšlející lidé z různých vrstev společnosti a diskutovali o jakékoli ideologii, udržovali kontakty v rámci demokratické kavárenské společnosti a vznikly zde, díky Richardu Steelovi, první „kavárenské noviny“ Tatler. Spojovaly nový literární druh – novinářské eseje od různých nadějných spisovatelů a informovali kavárenské návštěvníky o běžných událostech, lidovým jazykem popisovali výchovu ke slušnosti, náboženství a vyzdvihovali tradiční hodnoty společnosti.

V té době bylo v Londýně více než dva tisíce kaváren. Hodně z nich se specializovalo například na zprávy z ciziny, uzavírání pojistek, získávání kapitálu nebo akcií, dražby vzácných ptáků či rostlin, prodej jízdenek do kolonií. V okolí St. James's Parku byly kavárny, které se zaměřovali na setkávání právníků, lékařů, kněží, vojáků, hazardních hráčů nebo spisovatelů.

Kavárnu Café Royal otevřel Daniel Nicolas Thévenon se svojí manželkou, kteří opustili Paříž a přestěhovali se do Anglie. Jejich kavárna byla navštěvována cizinci a imigranty z Paříže, např. revolucionáři či Monetem a Verlainem. Do kavárny zašli i Angličané, kteří si užívali pařížský gastronomický přepych a nechávali se unášet francouzským kouzlem interiéru, pochutnávali si na šampaňském nebo klaretu. K francouzské bohémě se přidal i Oscar Wilde.

Společně s Verlainem v této bohémské kavárně trávil mnoho času. Oscar Wilde byl pro porušení nepsaného kavárenského řádu vyloučen ze všech anglických kaváren v důsledku obvinění z homosexuality. Po dalších incidentech byl pro porušení nepsaného řádu zakázán všem umělcům přístup do kavárny Café Royal.

Z původních kaváren se postupem času vyvinuly všeobecně zaměřené kavárenské kluby a ty se následně staly kluby zaměřenými na určité druhy zájmu. Vstup do těchto klubů byl v některých případech omezován a stal se vizitkou sociálního postavení, jak je zřejmé z dalšího vývoje kaváren v Anglii.

Začátkem 18. století vznikly kluby, ať už hráčské brlohy nebo místa pro setkání gentlemanů. Jedním z prvních klubů v moderním pojetí se stal např. klub White, který umožňoval trávení času v důvěryhodné bezstarostné atmosféře, kde si přátelé povídali nad jednou sklenkou šampaňského a moučnickem. S podobnou atmosférou existovaly kluby Hanover, Scriblerus a Kit-Kat. Postupem času byly kavárny z větší části nahrazeny kluby trochu jiného ražení, např. už tehdy existoval Klub ošklivých, Klub líných nebo Klub mlčenlivých a stovky dalších.

Odsunu kaváren do pozadí pomohl nejen vznik klubů, ale i vláda, která podporovala pití čaje z důvodu podpory britské koloniální produkce. Káva se dovážela z francouzských nebo holandských kolonií a tento obchod britská vláda nepodporovala. Nové buržoazní prostředí ovlivnilo i literární tvorbu v tom směru, že umělecké dílo se stalo obchodním artiklem a vznikla rivalita mezi spisovateli a novináři. Proto někteří umělci neměli možnost vstupu do nově vzniklých klubů pro jejich společenské postavení. [Bradshaw 1988]

Oproti původnímu záměru kaváren o rozvoj demokratické společnosti bez třídního rozdělení tedy dochází s rozvojem klubů k upevnění společenského postavení jednotlivých vrstev buržoazní společnosti. Chmurné období po konci první světové války uvedlo bohémy do nemilosti a až na některé malé skupiny umělců, kteří se zřídka scházeli v kavárnách, sloužily kavárny pouze k posezení s přáteli, k obchodním schůzkám a jako restaurační zařízení. [Bradshaw 1988]

2.2.4 Francouzské kavárny

Ve Francii, zejména v Paříži, vznikaly první kavárny od roku 1643, avšak nedošlo k rozvoji kavárenství tak rychle, jako v Londýně. V té době kavárny navštěvovali především cestovatelé a lidé, kteří měli rádi exotické a neobyčejné věci. Největšího rozkvětu zaznamenaly kavárny v Paříži až koncem století, kdy si Francesco Procopio dei Coltelli ze Sicílie otevřel vlastní kavárnu na břehu Seiny. Interiér vyzdobil zrcadly, která byla znakem přepychu, mramorovými stolky a lustry. Kromě kávy se podávala čokoláda, zavařované i kandované ovoce, růžový likér, limonáda, dalmatská višňovka, ovocné víno a zmrzlina, novinka z Itálie. Při posezení si mohli zákazníci přečíst nejnovější výtisky novin. Tato jeho podnikavost a volba místa mu přinesla úspěch. Literární kavárnu Procope vyhledávali herci a návštěvníci divadla Comédie Française, jež bylo na druhém konci ulice. Scházeli se zde i umělci jako Molière, Diderot či Voltaire, který napsal:

„Ked' Boindin bezbožný
na nebo sipel,
Piron ked' na Olymp
žlčou zlou kypel,
ked' Rousseau, mizantrop,
rozumy dával,
zatiaľ u Procopa
pila se káva.“ [Bradshaw 1988: 33]

Časem v městském parku Palais Royal vzniklo mnoho různých kaváren, kde se postupně utvářely zájmové skupiny. Nejznámější byla Café de Foy se zlatými salónky a venkovním altánem. Jiné byly zajímavé hlavně díky lidem, kteří je navštěvovali, než pro vybavení interiéru, jako byla Café de Caveau. Café de Aveugles se zase jmenovala podle velkého orchestru, kde hráli vesměs slepí hudebníci. V kavárnách Palais Royal se scházela bojovně naladěná buržoazie,

hlavně filozofové, a vedli rozhovory o politice a morálce. Právě filozofové z těchto kaváren se zapojovali do revolučních hnutí.

Po neúspěšné buržoázně-demokratické revoluci socialistické hnutí ve Francii zesláblo, zato se rozvíjel finanční kapitál a úvěrový systém. Téměř celá Paříž byla přestavěna architektem Haussmannem, který vybudoval na bulvárech obchodní domy a moderní kavárny. Došlo k celkovému snížení úrovně všech uměleckých oblastí podporovaných mecenáši. Skutečné umělce bychom našli spíše v chudobě v literárních kavárnách mimo dosah světa Ludvíka Napoleona. V této době dochází k významnému rozdělení kaváren podle zaměření, např. na politické, filozofické, umělecké nebo hudební. Také prostředí kaváren odpovídalo jejich zaměření, od ubohých stroze vybavených až po salóny se zlacenými zrcadly.

V 50. letech 19. století byla kavárna Brasserie des Martyrs (Kavárna mučedníků) z hlediska významu stejně důležitá, jako kdysi byla kavárna Procope. Kavárna se rozkládala ve dvou podlažích, kde byly elegantní pohovky, lesklé dubové stolky a zářivé plynové lampy, ale také reprodukce a umělé květiny. Stala se útočištěm rebelů, vyděděnců a zkrachovalých existencí, spisovatelů, malířů, jako byl Baudelaire či Courbet. Mezi stálé hosty patřil mladý malíř Claude Monet. Byla to první kavárna, kde probíhal skutečný bohémský život. Bohužel, nejčastějším osudem umělců, kteří se stali slavnými bohémy, byla sebevražda, exil nebo bláznec.

Svět pařížských kaváren se sociálně rozvrstvil a to nejen podle finančních možností návštěvníků kaváren, ale i podle politických či filozofických ambicí. Bohémové usilovali o izolování svého umění od společnosti, kterou opovrhovali. Svým postojem ovšem místní buržoazii nepobouřili. Myšlenka, že umění mohou ocenit jenom lidé citlivý a nadaní, se koneckonců zbohatlíkům velmi líbila. Především synové z buržoazních rodin, nezatížení povinnostmi žili po vzoru svých hrdinů v elegantních kavárnách na bulvárech. Kavárna Tortoniho a Café Riche bylo tímto místem, kde posedávali umělci jako Offenbach, bratři Goncourtovi, Balzac, Alexandre Dumas či diplomati a bohatí turisté.

Naproti tomu v kavárně Momus se scházelo podsvětí umělců, kteří si ještě nevydobyli takové uznání, aby měli dostatek financí. „Většina bohémů sa nerozhodla vedome vyčleniť z meštiackej spoločnosti. Oni jednoducho nemali dosť peňazí, aby do nej patrili. Podaktorí stále dúfali, že raz budú môcť aj oni jedávať u *Tortoniho*, alebo nosiť vlastné šaty. Iní sa zas stali strojcami revolúcie roku 1848.“ [Bradshaw 1988: 41]

V následujících letech se situace v kavárnách ustálila. Návštěvníci kaváren diskutovali nejčastěji o neutrálních věcech a tak se kavárenský život v Paříži nijak nelišil od kavárenského života ve Vídni. Pouze v některých částech Paříže se i nadále scházeli umělci a literáti nejen z Paříže, ale i z celého světa.

2.2.5 České kavárny

Kavárny byly i v českých zemích důležité pro dramatické a literární umění. O kávě a kavárnách z českých autorů psala Božena Němcová i bratři Mrštíkové. Zdeněk Jirotka ve svém díle *Saturnin* skvělým způsobem popsal příjemné prostředí prvorepublikové kavárny. [Čerstvá káva 2008a]

Na první kavárnu na našem území jsme si museli počkat až do počátku 18. století. Patrně první kavárnu v Brně založil v roce 1702 Turek Achmet, kterému městská rada povolila kavárenskou živnost. Díky narůstající oblibě se počet kaváren do roku 1719 zvedl na celkových 7 kaváren. Provozovateli se stali převážně Italové a jejich kavárny vyhledávali příslušníci střední a vyšší vrstvy měšťanů, kteří měli větší zájem o společenský život. Kavárny zastávaly funkci veřejného prostoru pro každodenní přátelskou konverzaci v příjemném prostředí. [Altman 2003a]

Módní trend pití kávy měl za následek rozšíření tohoto nápoje nejen mezi aristokracii a měšťanské vrstvy, ale i mezi obyvatele z nižších sociálních vrstev, jako byli literáti, umělci nebo chudší obyvatelé Brna. [Hostimil 1935] V druhé polovině 19. století bylo v centru města, ale i v přilehlých továrních ulicích dokonce 37 kaváren, ovšem pouze 3 vlastnili Češi. [Altman 2003a]

Kavárny se na konci 19. století dělily do dvou skupin. Do první skupiny patřily lidové kavárny pro nepříliš zámožné obyvatele. Tyto lidové kavárny se lišily od luxusních podniků především svým vybavením, takže vzhledově připomínaly spíše čajovny. Druhou skupinu představovaly drahé kavárny, které sloužily měšťanům a společenské elitě. Byly to například Café Evropa, Café Francois či nejznámější česká hotelová kavárna Slavia, která přetrvala do dnešních dnů s původním názvem. Nechal si ji postavit kavárník Alois Novák a časem se dostala do povědomí jako Národní kavárna. Nejde také opomenout kavárnu Savoy, Avion nebo Zemanovu kavárnu. [Hostimil 1935; Altman, Kudělková, Filip 2008]

Praha svoji kavárnu měla až roku 1711 díky Arabovi Hatalah al Demaskovi, kterého všichni znali jako Deodata. Ten nejdříve nabízel kávu v pražských ulicích a poté co se káva stala oblíbenou mezi bohatou vrstvou měšťanů, otevřel kavárnu U Zlatého hada. Díky služebnictvu z bohatých rodin se obliba kávy rozšířila i mezi obyčejné lidi a postupně vznikaly i další podniky kavárenského typu. Samozřejmě mnoho tehdejších kaváren zaniklo, ale stále můžeme najít kavárny s dlouhou tradicí i v současnosti, např. U zlatého hroznu, U Petržilků nebo U Steiniců. Dalšími nezapomenutelnými kavárnami byly Unionka, Tůmovka, Národní kavárna, kavárna Louvre nebo, a to především, kavárna Slávia, stojící naproti Národnímu divadlu, nebo kavárna Savoy s proslulým stropem z druhé poloviny 19. století.

Kavárnám se začalo nejvíce dařit až koncem 19. století, kdy se návštěvy kaváren staly symbolem nového životního stylu. Pražské kavárny byly důležitým místem pro vznik uměleckých skupin. Vznikala zde literární díla či manifesty.

V kavárnách se scházeli i umělci Devětsilu a lidé z různých společenských vrstev a profesí. S veřejným osvětlením přibýlo v kavárnách návštěvníků i v nočních hodinách. Pro lidi, kteří bydleli v nuzných podnájmech a mnohdy se dělili o postel, bývala kavárna domovem.

Ve třicátých letech nastala hospodářská krize a celková atmosféra ve společnosti byla velice nejistá. Kavárny sloužily pro odreagování lidí, kteří chodili do kaváren zapomenout na nepříznivou situaci. Rozkvět kavárenství byl pozastaven druhou světovou válkou, ale přesto kavárny nezanikly a některé se podílely i na boji za svobodu. Ve válečném období byla káva nedostatkovým zbožím, a proto byla nahrazena cikorkou nebo meltou. Po válce se situace na krátkou dobu zlepšila, ale po komunistickém převratu v padesátých letech a znárodnění soukromých kaváren došlo k jejich úpadku. Ke znovuvzkříšení kavárenství došlo až po sametové revoluci a přetrvává dodnes. [Čerstvá káva 2008b; Altman 2003b; Bendová et al. 2008]

2.3 Kavárny a veřejný prostor

Pavel Pospěch ve své disertační práci Nákupní centra a veřejný prostor: studie o regulaci městského prostoru, [Pospěch 2012] napsal: „Jak definovat veřejný prostor? Výčet diskurzů a jazykových her, které s tímto termínem pracují, je nepřehledný. O veřejném prostoru hovoří a píšou sociální vědci, urbanisté, politici, umělci, geografové, novináři, právníci, bloggeři, lidé na ulici. Pluralita těchto definic, jazyků, v nichž jsou ukotveny a pluralita normativních předpokladů, z nichž vychází, představuje oblak významů, který v celém jeho rozsahu nelze zmapovat.“ [Pospěch 2012: 10]

Na základě výše uvedené citace lze konstatovat, že pojem veřejný prostor nelze přesně definovat. I přesto se následně pokusím tento pojem přiblížit. Pojem veřejného prostoru je v České republice často zaměňován s pojmy jako veřejné prostranství nebo veřejná sféra. Níže se snažím naznačit rozdíly mezi těmito pojmy.

2.3.1 Veřejné prostranství

V § 34 českého zákona o obcích, č. 128/2000 Sb. je veřejné prostranství definováno jako „všechna náměstí, ulice, tržiště, chodníky, veřejná zeleň, parky a další prostory přístupné každému bez omezení, tedy sloužící obecnému užívání, a to bez ohledu na vlastnictví k tomuto prostoru“. Veřejné prostranství je tedy

fyzickým místem, které je možné graficky zachytit v mapách a vymežit geografickými souřadnicemi.

2.3.2 Veřejný versus soukromý prostor

Pojem prostoru navazuje na fyzický pojem prostranství a liší se od něho důrazem na činnosti a jednání provozované v určitém prostranství. Veřejný prostor tedy vzniká užíváním veřejných prostranství. [Pospěch 2012] „Veřejné prostory proto musíme chápat nejenom v jejich prostorové dimenzi – jako otevřená, volně přístupná prostranství, ale i v jejich dimenzi společenské, jako prostor pro veřejný život.“ [Šilhánková 2003: 6]

Materiálním pojetím se zabýval Pavel Hnilička (2005), který veřejný prostor definoval jako místo, které vybízí k pobytu, jako místo, které člověka nenutí k rychlému opuštění a které je příjemným místem k setrvání, místem svobodným. [Hnilička 2005] V této souvislosti bych uvedla, že za veřejný prostor v tomto případě můžeme považovat nejen nákupní centra (Pospěch 2012), ale i prostory kaváren, které splňují výše uvedené definice a kterých se tato bakalářská práce především týká.

Na rozdíl od veřejného je soukromý prostor uzavřen pro bezprostřední interakce a je vymezen zvláštními sociálními normami. Sociální normy předepisují jednání v různých sociálních situacích, ve kterých probíhají interakce mezi aktéry. Tyto situace vyžadují určitý charakter jednání, např. zdvořilé nevšímání v situaci, kdy z veřejného nahlížíme nebo vstupujeme do něčího soukromého prostoru. Tyto otázky jsou sociologie každodenního života a sociálního interakcionismu.

Pokud tedy platí, že veřejné prostranství se stává veřejným prostorem prostřednictvím jeho užívání, pak je nutné doplnit, že toto užívání vyžaduje určitou regulaci, tedy dodržování určitého řádu. Může mít podobu, ať už psaného městského řádu nebo nepsaného řádu v podobě pravidel chování a normativního očekávání. [Pospěch 2012]

2.3.3 Kavárna – místo průniku veřejného prostoru se soukromým

Přehled historie kavárenství vede k několika obecným poznatkům. Od svého vzniku v arabském světě jsou kavárny spjaty s městským způsobem života, ve kterém institucionalizovaly jistou míru soukromí ve veřejném prostoru. Zaujetím místa v kavárně a zamluvením kávy nebo jiného relativně levného občerstvení si obyvatel města sjednává místo k dlouhodobějšímu posezení, vykonávání činností vyžadujících jistou míru soukromí, jako je čtení, psaní nebo hra i prostor pro organizování svých přímých i nepřímých interakcí – schůzek a jednání s jinými. Jednou se základních sociálních norem pobytu v kavárně je respektování soukromí jiných, na rozdíl od hospody se v kavárně nežadá o možnost přisednutí k již obsazenému stolku, který vymezuje dočasně soukromý prostor. Naopak, vyžaduje se pozvání nebo společné zaujetí místa v kavárně skupinou, která pak rovněž nabývá nárok na soukromí pro své interakce.

Kavárny byly v době svého vzniku veřejným prostorem vyhrazeným pro muže, který se postupně v závislosti na postupu procesu emancipace otevíral i pro ženy. V západní civilizaci je v současnosti kavárna již zcela genderově emancipovaným prostorem. Na otázku genderové emancipace navazuje otázka emancipačních změn v životním stylu. Pobyt v kavárně nutně vyžaduje volný čas, i když existují výjimky – někteří duševně pracující, novináři, pojišťovací agenti, někteří prodejci mohou pracovat i v kavárně, co si nelze představit u manuálně pracujících a farmářů. Historicky byla kavárna místem trávení času a interakcí pro muže, příslušníky středních a vyšších vrstev, kteří měli nezbytný volný čas i na rozdíl od žen ze středních vrstev, které měly mnohem rozsáhlejší povinnosti v péči o domácnost.

V literatuře o historii kavárenství se nenachází zmínky o přítomnosti mládeže v kavárnách. Na rozdíl od minulosti, v současnosti představuje mládež a mladí lidé obou pohlaví důležitou část klientely kaváren. S. Bradshaw ve svém díle o historii kavárenské společnosti [Bradshaw 1988] poukazuje na význam kaváren pro kulturní tvorbu jako místa setkávání a interakcí bohémů představujících alternativu k měšťácké kultuře většiny jejich návštěvníků. V podmínkách

současné masové společnosti a zvýšené přítomnosti mladých lidí se prohloubila souvislost mezi kavárnami a subkulturami, kterou opisuje ve své práci D. Svitáková [Svitáková 2019]. Kavárny si zachovaly postavení v kulturním životě s tím, že došlo k prohloubení vazby mezi kavárnou a určitou subkulturou, příslušníci různých subkultur mají „své“ kavárny.

2.4 Návštěvníci kaváren

Z hlediska sociologie je důležitá identifikace návštěvníků kaváren, chceme vědět, jací lidé navštěvují kavárny. V sociologickém zkoumání se nemůžeme vyhnout bližšímu sociálnímu určení klientely kaváren. Tu lze popsat základními strukturálními znaky, kterými jsou příslušnost k jednotlivým vrstvám společnosti, pohlaví, charakteristika etapy života prostřednictvím věku, dosažené vzdělání, zaměstnání a místo bydliště.

2.4.1 Příslušnost k sociálním vrstvám

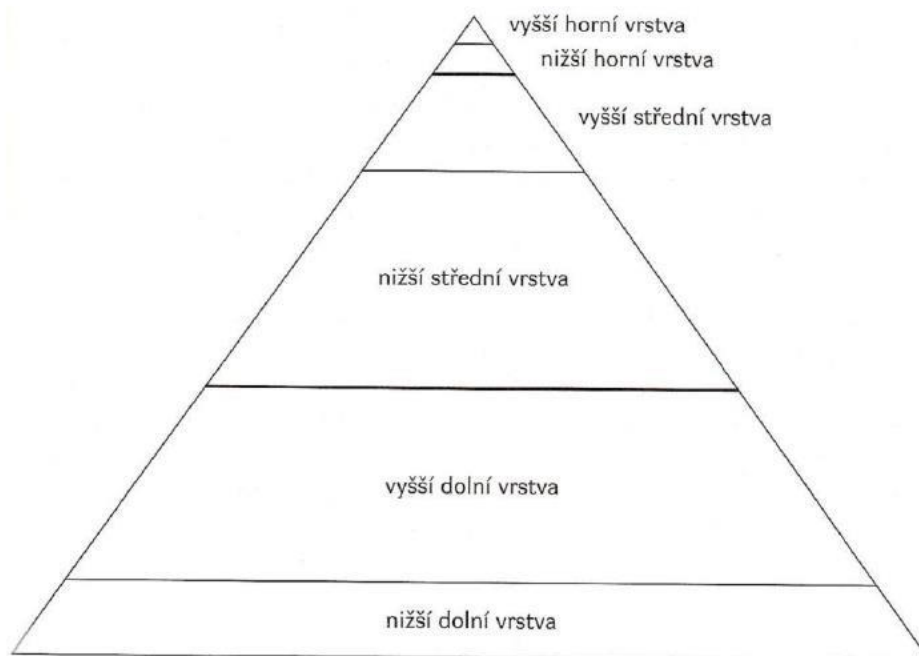
K prvním teoretikům zabývajícím se rozvrstvením společnosti do tříd, patřil Karel Marx. Sledoval rozdíly mezi třídami podle jejich vztahů k výrobním prostředkům a tím i systému vlastnictví, pozice v dělbě práce a rozdělování. Podle toho rozdělil společnost na třídu vládnoucích a třídu ovládaných. Třídu vládnoucích reprezentují ti, kdo vlastní výrobní prostředky, např. majitelé továren. Třídu ovládaných pak představují například dělníci. Podle Marxe třída vládnoucí vykořisťuje třídu ovládaných. [Katrňák 2005]

Na Marxovu teorii o třídní společnosti navázal Max Weber. Ten uvažoval nejen o posuzování rozvrstvení společnosti podle ekonomického řádu, ale i podle sociálního a právního řádu. Pokud má jedinec v těchto všech řádech různé postavení, jeho zařazení ve společnosti je pak určeno souhrnem těchto postavení. Tento souhrn následně vytváří statusovou hierarchii pro jednotlivce. „Status je místem člověka na společenském žebříčku. Společnost je pak rozvrstvena (stratifikována) na horní, střední a dolní vrstvu (eventuálně jemněji, např. „vyšší střední“ ...) podle mnoha hledisek.“ [Havlík 2015: 59]

Pojem stratifikace můžeme nalézt i v geologii, jako označení pro rozvrstvení zemského povrchu. Společnost můžeme tedy chápat jako soubor vrstev, ve kterém jsou jednotlivé vrstvy uspořádány a vytvářejí tak stratifikační modely. Lidé, kteří mají přibližně stejné postoje, zájmy, vzorce chování a způsob života, podle této teorie patří do jedné vrstvy (strata). [Mareš 1999]

Sociální stratifikaci se věnoval významný americký sociolog W. L. Warner, který ve čtyřicátých letech 20. století provedl výzkum, jehož hlavním cílem bylo zjistit, jak lidé vnímají svůj sociální status. Došel k závěru, že vnímání sociálního statusu nezáleží jenom na bohatství, ale je ovlivňováno i dalšími faktory, jako zdroj příjmu, typ zaměstnání, typ domu a adresa, ve které části města člověk bydlí. S ohledem na tyto faktory vytvořil stratifikační model o šesti vrstvách. Ten byl později aplikován na větší města až metropole v USA a následně uplatněn i na Evropu.

Obrázek 1- Klasický stratifikační model

Zdroj: [Novotná 2008: 81]

Na základě sociologických výzkumů sociální stratifikace bylo později postupně vytvořeno dalších pět vícekritériálních modelů. Základem pro jejich vytvoření byl Warnerův klasický stratifikační model. [Novotná 2008]

2.4.2 Pohlaví a gender

„Termínem gender označujeme kulturní a sociální stereotypy a očekávání, které se pojí k jednotlivým pohlavím.“ [Fafejta 2004: 30] Pohlaví ženské a mužské je z biologického hlediska fakt, se kterým se narodíme. Předpokládáme, že je to neměnné a není třeba o tom diskutovat. Nezáleží na tom, jaké postavení ve společnosti zaujímáme, okolí nás stále bude vnímat jako muže nebo ženu. Pohlaví je tedy jasně dané a nevyvratitelné. Zatímco na genderu „je ze sociologického pohledu podstatné, že je ho možno coby sociální konstrukt měnit. Není pevný, závazný je pouze na základě sociálních norem. Jde o roli, ke které každý může přidávat vlastní obsah. Není dopředu dáno, jaká jeho podoba je správná nebo špatná. Přitom je nám vštěpován již od narození a stává se součástí naší identity. Jde o určité sociální ženství a mužství – takto na něj lze nahlížet jako na instituci.“ [Fafejta 2004: 30]

V sociologickém výzkumu je sledování genderu důležité, protože se očekává rozdílné chování a jednání osob ve veřejném prostoru dle rozdílu v pohlaví.

2.4.3 Věk a etapa života

V tradiční společnosti jsou etapy života, neboli životní cykly, členěny pouze na dětství, dospělost a stáří, oproti tomu moderní společnost zahrnuje i fázi dospívání. Fáze dětství je v dnešní době pojímána mnohem rozsáhleji – zaměřuje se na rozdílný přístup k chápání vztahů mezi rodiči a dětmi. Děti v dřívější době byly společností tlačeny k rychlému přechodu z fáze dětství do dospělosti. Moderní doba poskytuje dětem delší čas na vzdělávání a možnost nejenom fyzicky, ale i sociálně dospět do fáze dospělosti. Dospělost je tradičně zaměřena na rodinu a její hmotné zajištění a je spojena i s budováním kariéry. V moderní společnosti je kladen důraz na individuální rozhodování a také zodpovědnost, a to

vede k většímu tlaku na jednotlivce. Lidé již nedodržují pravidla a normy chování vhodné pro určitý věk, např. založení nové rodiny, sexuální aktivita. Rovněž stáří v současné době je v rozporu s tradičním způsobem chápání této fáze života. Průměrná délka života se prodlužuje a tím umožňuje „starým“ lidem pokračování v profesním životě a v době, kdy odejdou, věnují se stále častěji aktivitám vhodným pro mladší věk, např. další vzdělávání, sport, setkávání s přáteli v kavárnách apod. Důsledkem těchto změn v moderní společnosti je destandardizace životních cyklů v tradiční pojetí. [Sociologický ústav AV ČR 2018]

V sociologickém zkoumání hledáme zpravidla souvislost mezi etapou života a specifickými životními situacemi či účastí v různých sociálních prostorech, jakými jsou i kavárny.

3 Praktická část

3.1 Cíl výzkumu

Cílem bakalářské práce je zodpovězení otázek, zda existují vyhraněné typy skupin lidí nebo jednotlivců, kteří navštěvují kavárny v malém městě, jaké jsou pozorovatelné nebo deklarované důvody jejich návštěv a zda se kavárny liší z hlediska složení návštěvníků. Historie kavárenství, kterou jsem na základě literárních pramenů popsala v teoretické části, přesvědčivě opisuje jev každodenního kavárenského života ve velkoměstech a rozdíly v jeho charakteru v závislosti na společenské kultuře země a historickém období.

Ve své bakalářské práci zkoumám, zda existuje jev kavárenského života v malém českém městě i v současnosti, nebo zda kavárny plní pouze funkci obslužného zařízení k uspokojení okamžitých potřeb zákazníků dle kategorizace hostinských zařízení.

3.2 Výzkumné otázky

K dosažení cíle výzkumu jsem se zaměřila na následující výzkumné otázky:

1. Liší se zkoumané kavárny v Jičíně z hlediska sociální struktury návštěvníků?

- 1.1 Existuje pozorovatelný rozdíl ve složení návštěvníků dle pohlaví, věku nebo místa v sociální stratifikaci?
- 1.2 Lze pozorovat rozdíl v typech interakcí mezi návštěvníky a důvody návštěvy jednotlivých kaváren?
- 1.3 Existuje rozdíl ve složení návštěvníků v různých hodinách a dnech?
- 1.4 Jak velké jsou rozdíly cen v jednotlivých kavárnách?

2. Navštěvují jednotlivé kavárny stejní - stálí návštěvníci – „štamgasti“? Jak často byli pozorováni v jednotlivých kavárnách?

2.1 Jaké je chování stálých zákazníků, jaké důvody návštěvy lze vyvodit z jejich chování?

2.2 Navštěvují zákazníci kavárny jednotlivě nebo v malých skupinách? Jedná se o smíšené páry nebo dvojice stejného pohlaví?

2.3 Lze pozorovat interakce mezi stálými návštěvníky? Zdraví se nově přicházející návštěvníci se stávajícími?

2.4 Probíhají jiné než formální interakce mezi zákazníky a obsluhujícím personálem? Zná obsluhující personál návštěvníky kaváren? Jak je to časté v jednotlivých kavárnách?

3. Jaký je názor obsluhujícího personálu či majitele na návštěvníky?

3.1 V jakých sociálních kategoriích vnímá obsluhující personál zákazníky?

3.2 Chová se obsluha diferencovaně k různým kategoriím návštěvníků?

3.3 Jak obsluhující personál chápe – interpretuje důvody návštěvy kavárny?

3.4 Lze pozorovat rozdíl mezi kavárnami dle vztahu návštěvník – obsluhující personál?

3.3 Metodologie

Metodu, kterou jsem při sběru dat využila, je kvalitativní výzkum, kterého podstatou je porozumění lidem v sociálních situacích a který je účinným nástrojem pro studium subjektivních dimenzí. Důvodem k použití kvalitativní metody je induktivní logika, na které je založen, tedy na sesbírání dat na začátku výzkumného procesu a hledání pravidelností a podobností v datech, ze kterých lze vyvodit hypotézy.

Při sběru dat jsem použila dvě metody výzkumu, nejprve participativní pozorování v kavárnách a dále polostrukturované rozhovory s obsluhou i majitelkou jedné kavárny.

V participativním pozorování můžeme výzkumníka zařadit do několika kategorií a to podle stupně se ztotožněním se studovaným prostředím:

- úplný pozorovatel
- pozorovatel jako participant
- participant jako pozorovatel
- úplný participant

V tomto výzkumu jsem vystupovala v roli pozorovatelky jako participant.

„Výzkumník je v sociální interakci se členy skupiny, ale nepředstírá, že je skutečným participantem.“ [Disman 2002: 306] Návštěvníci neznali moji roli jako výzkumníka, ale obsluha a majitelé ano.

Při výzkumu jsem použila polostrukturovaný rozhovor, kde jsem měla připravený scénář s několika otázkami pro obsluhu a majitele. Polostrukturovaný rozhovor mi přišel jako nejlepší možnost provedení výzkumu, lze mít připravené otázky, které nás zajímají a umožní na ně odpovědět i v jiném pořadí. Tazatel se navíc má možnost odklonit od otázek a dozvědět se od tématu více informací.

Místem výzkumu se staly tři z deseti kaváren v Jičíně: kavárna CAFE AMOS, kavárna Café-Café a Caffé Zajíček. Město Jičín má přibližně 17 tisíc obyvatel a je vzdáleno 45 km od krajského města Hradec Králové. Ve městě se nacházejí čtyři střední školy – Lepařovo gymnázium, Masarykova obchodní akademie, Střední průmyslová škola a Soukromá střední podnikatelská škola a dvě pobočky vysokých škol s ekonomickým zaměřením – Česká zemědělská univerzita v Praze a Technická univerzita v Liberci. Mezi největší zaměstnavatele patří podniky z průmyslové zóny, z větších podniků jsou to např. Continental, RONAL, HYDRA, Seco group, Dental a další menší podniky. Obyvatelé Jičína také často dojíždějí za prací do závodu ŠKODA AUTO Mladá Boleslav a podpůrných firem

ŠKODA AUTO. Hodně pracovních příležitostí nabízí i poměrně velký Městský úřad s rozšířenou působností a pět supermarketů.

3.3.1 Participativní pozorování

Vzhledem k časové náročnosti sběru dat jsem vybrala pouze tři výše zmíněné kavárny. Předmětem pozorování byla především samotná místa a interakce mezi návštěvníky. Pozorování jsem uskutečnila v zimě po dobu zhruba 4 měsíců právě kvůli zjištění sociální struktury návštěvníků mimo turistickou sezónu. Do kaváren jsem chodila v předem určené 2 dny v týdnu, a to jeden pracovní den a jeden den o víkendu. Sběr dat v těchto dnech probíhal v hodinových intervalech: 10 – 11 h, 14 – 15 h, 17 – 18 h, 19 – 20 h dle otevírací doby. Kvůli podchycení informací při výzkumném pozorování jsem si vytvořila pro lepší přehlednost tabulku:

Skupina			Pohlaví			Věk			Interakce				Čas	
jednotlivec	dvojice	3 a více	muž	žena	dítě	do 25	26-50	od 51	přátelská	rodinná	pracovní	milenecká	do 30 min.	od 30 min.

3.3.2 Polostrukturované rozhovory

Při výzkumu jsem použila polostrukturovaný rozhovor, kde jsem měla připravený scénář s několika otázkami pro obsluhu a majitelku jedné z kaváren, která také obsluhuje návštěvníky. Polostrukturovaný rozhovor mi přišel jako nejlepší možnost provedení výzkumu, lze mít připravené otázky, které nás zajímají a umožní na ně odpovědět i v jiném pořadí. Tazatel se navíc má možnost odklonit od otázek a dozvědět se o tématu více informací.

Rozhodla jsem se doplnit pozorování o rozhovory s obsluhou z důvodu doplnění informací na základě jejich dlouhodobé zkušenosti s obsluhováním v jednotlivých kavárnách. Pro rozhovory jsem získala šest respondentů a to z každé kavárny dva.

Scénář rozhovorů

1. Pro koho si myslíte, že byla kavárna původně založena?
(Pro koho jste kavárnu původně zakládala?)
2. Kdo tam chodí dnes? Jak staří lidé, z jakých sociálních vrstev, navštěvují kavárny?
3. Jsou v současnosti kavárny genderově homogenní, nebo přitahují více muže nebo ženy?
4. Co myslíte, že vede lidi k potřebě posezení v kavárně?
5. Jak dlouho trvá obvyklé posezení v kavárně?
6. Existuje v Jičíně typ kavárenského povaleče?
7. Plní kavárna nějakou funkci pro specificky sexuálně orientované?
8. Čím je tato kavárna typická či jiná od ostatních?

4 Výsledky výzkumu

Pro větší objektivitu jsem zašla do kavárny pětkrát a to ve stejný den a stejnou hodinu. Tedy jak ve všední den, tak den o víkendu a každý časový interval pozorování. Jak jsem zmínila výše, pro větší přehlednost dat jsem si předem vytvořila vzorovou tabulku, která obsahovala údaje o četnosti:

- skupin – jednotlivci, dvojice nebo skupiny tří a více osob
- pohlaví – muži, ženy
- děti – zhruba do 13 let
- věku – do 25 let, 26 – 50 let a od 51 let výše
- interakci – přátelská, rodinná, pracovní, milenecká
- a čase pobytu – do 30 minut a nad 30 minut

Tabulky z jednotlivých kaváren, dnů a hodin jsem následně sloučila do jedné, která obsahuje data četností za jednotlivé kavárny ve všední den a den o víkendu.

Rozhovory jsem uskutečnila po pozorování a vybrala si pro ně kavárnu CAFE AMOS. S respondenty jsem se sešla v dobu, kdy je tam nejméně lidí, a seděli jsme v zadní části kavárny, abychom nebyli rušeni. Kvůli délce rozhovorů jsem se rozhodla pro kódování nepoužít program MaxQDA.

4.1 Výsledky pozorování

4.1.1 Kavárna CAFE AMOS

Kavárnu CAFE AMOS jsem do svého výzkumu zařadila hlavně kvůli umístění poblíž centra, větší velikosti a otevřenému prostoru ve dvou místnostech. Kavárna má letitou tradici a zhruba před rokem změnila majitele a styl interiéru. Pozorování v kavárně CAFE AMOS jsem přizpůsobila otevírací době. Ve všední den probíhal sběr dat v časech 10–11 h, 14–15 h a 17–18 h a v sobotu pouze od 10–11 h po dobu zhruba 4 měsíců.

CAFE AMOS je na malém náměstí blízko centra. Před vchodem na chodníku jsou v letních měsících umístěny dva stolky a na širokém vyvýšeném „parapetu“ se nově objevilo posezení s polštářky. Po pár schodek se dostaneme do prosklené „předsíně“, kde můžeme po pravé straně odložit kabát na dřevěný věšák. Dalšími

prosklenými dveřmi projdeme do hlavní části kavárny. Úplně nalevo od vchodu je prosklená stěna s výhledem na malé náměstí. U ní je umístěna dlouhá dřevěná deska s barovými židlemi. V místnosti se nacházejí kovové stolky s dřevěnou deskou a dřevěnými židlemi ve stylu tonetek a dva stolky s látkovými klubovými křesílky. Zajímavostí je jeden stolec, který je vyroben ze starého šicího stroje. Naproti vchodu uvidíme velký cihlový bar s dřevěnou deskou do tvaru písmene L, na kterém můžeme většinou nalézt pod skleněným poklopem štrůdl nebo croissanty. V levé části baru se nachází i prosklená chladicí vitrína s domácími dorty a chlebičky. Oproti tomu v pravé části je aktuální výzdoba, většinou to je nějaká květina a hlavně svíčky. Tady je možno si posedět na dřevěných barových stoličkách a popovídat si s obsluhou. Na zdi za barem na dřevěných policích vidíme narovnané lahve s alkoholem, skleničky, hrnečky i krabice s čaji. Nad tím vším jsou zavěšeny dvě velké podlouhlé černé tabule, jedna s domácí nabídkou pití a jídla, druhá nám vysvětluje typy kávy s názornými obrázky. V pravém rohu místnosti se nachází úzká ulička s několika stolky, která vede do další místnosti. Tam můžeme opět najít stolky s dřevěnými židlemi a křesílky. Dominantním prvkem této místnosti je černobílá kresba na zdi, která zobrazuje hlavní Valdštejnské náměstí v druhé polovině 19. století. Celá kavárna je vyzdobena dekoracemi v přírodním stylu a lemována dřevěným obložením. Osvětlení kavárny je v minimalistickém pojetí a přesto navozuje příjemnou atmosféru. Tomu dopomáhá jak velký světlík v zadní místnosti, který je jediným zdrojem denního světla, tak i příjemná hudba. K posezení jsou tu k dispozici noviny v historických držácích na čtení a internet zdarma. Novinkou této kavárny je využití bílých stěn, kde je umístěna výstava obrazů.

Následující údaje z pozorování budou definovány bez ohledu na zbylé kategorie pozorování. To znamená, např. pokud sledujeme četnost podle pohlaví, nebereme v úvahu zařazení do skupin, věkových skupin, času pobytu a interakce.

Ve všední den jsem ze svých poznámek při pozorování zjistila o trochu vyšší počet návštěvníků mužského pohlaví oproti ženám. Přičemž muži chodí více v dopoledních hodinách a ženy spíše odpoledne. Děti do této kavárny zavítají zřídka, většinou v doprovodu alespoň jednoho z rodičů. Z pohledu skupin převládají ve větší míře dvojice před jednotlivci, následovně skupinami tří a více osob. Při rozdělení do věkových skupin jsem zjistila, že nejčetnější je skupina 26 – 50 let, následovaná skupinou nad 51 let. Cestu do této kavárny si v nejmenší míře našla i skupina do 25 let. Lidé se zde scházeli nejčastěji kvůli přátelskému posezení, následně kvůli rodinnému setkání a nejméně kvůli mileneckým a pracovním schůzkám. Jejich doba posezení byla zpravidla delší než 30 minut.

Naproti tomu v sobotu, kdy je otevřeno pouze dopoledne, přišlo méně jednotlivců. U ostatních kategorií se poměr četnosti pozorování nezměnil.

4.1.2 Kavárna Café-Café

Kavárnu Café-Café má letitou tradici a vybrala jsem ji do svého výzkumu především z důvodu umístění poblíž centra, malé velikosti a otevřenému prostoru. Pozorování probíhalo mezi časovými intervaly 10–11 h, 14–15 h a 17–18 h a to jak ve všední den, tak i den o víkendu.

Kavárna Café-Café je malá kavárnička nedaleko Valdštejnova náměstí v prvorepublikovém stylu ve staré zástavbě. Původně zde bývalo opevnění, a proto se ulice jmenuje Fortna. Na vstupních dveřích můžeme vidět otevřené dveřní okenice s černými tabulemi, kde je křídou napsána otevírací doba a nabídka lákající kolemjdoucí k posezení. Při vstupu do interiéru nás zaujme těžký vínový závěs, který má nejen estetickou funkci, ale v zimě i praktickou. Poté se dostaneme do čtvercové místnosti, které vévodí dřevěný pult a vedle něj stojí prosklená chladicí vitrina s domácími dorty. Po celé stěně za pultem je otevřená dřevěná „skříň“, kde jsou umístěny sklenice různého druhu, alkohol a modernější kávovar, na němž jsou bílé hrníčky. Uprostřed tomu dominuje velké zrcadlo s dřevěným rámem. Po pravé straně se nachází velká ošoupaná červená pohovka, u které jsou tři malé „mramorové“ hranaté stolky a k nim dřevěné rozvrzané židle.

V prostoru se nachází dalších šest takových stolků. Po stěnách je umístěno nepřeborné množství nejrůznějších obrázků a černé tabulky v rámečku se sezónní nabídkou. V místnosti nás zaujme velký mnohoramenný kovový lustr a výzdoba na stolicích. Někdy to jsou živé květy, někdy zase zapálené čajové svíčky. Na třech oknech můžeme vidět další výzdobu, různé tzv. serepetičky a tiskoviny. Naproti vchodu se nachází malá ulička s věšákem na stěně a se dveřmi na skromné toalety a do kuchyně. Chodbičkou se také dá vyjít na menší vydlážděnou zahrádku s pěti stolečky se slunečníky v letní sezóně. Samozřejmostí je i internetové připojení a hudba, dle aktuálního vkusu obsluhy.

Následující údaje z pozorování budou opět definovány bez ohledu na zbylé kategorie pozorování.

Ze svých poznámek z pozorování v kavárně Café-Café ve všední den jsem vyvodila, že do této kavárny chodí především návštěvníci ženského pohlaví oproti mužskému pohlaví. Děti tu nebývají tak často, ale oproti kavárně CAFE AMOS se vyskytují ve vyšší míře. Chodí v doprovodu alespoň jednoho z rodičů. Můžeme zde pozorovat především dvojice. Jednotlivci a skupiny tři a více osob jsou zde zastoupeny ve stejné míře. Lidé sem zavítají hlavně kvůli rodinným a přátelským setkáním. Co se týká mileneckých a pracovních schůzek, tak sem zavítají v menší míře. Mezi nejčastější návštěvníky kavárny patří lidé ve věku 26 – 50 let, o polovinu méně přichází mladých lidí do 25 let. Věková kategorie nad 51 let je zastoupena nejméně. Čas, který tu lidé stráví, je převážně delší než 30 minut.

O víkendu všeobecně lidé chodí do kavárny častěji a složení návštěvníků se neliší. Oproti všednímu dni se zastoupení osob nad 51 let zvyšuje, ale stále převládá věková kategorie 26 – 50 let. Také se zde snížil počet dětských návštěvníků.

4.1.3 Caffé Zajíček

Kavárna Caffé Zajíček byla zahrnuta do mého výzkumu díky svému umístění poblíž centra, větší velikosti a členitému prostoru. Pozorování probíhalo na základě otevírací doby a to v časových intervalech mezi 14–15 h, 17–18 h a 19–20 h ve všední den a o víkendu mezi 17–18 h a 19–20 h.

Caffé Zajíček je protáhlý členitý vinný bar a kavárna v jednom. Jako předešlé kavárny se nachází v srdci města Jičína. Prostředím připomíná pracovnu anglického šlechtice. Zdi jsou vymalované světle zelenou barvou a dominuje zde třešňové dřevo. Od vchodu vidíme až na druhý konec kavárny a první co nás zaujme, jsou obří hodiny u stropu. Nacházejí se zde dřevěné stolky, některé jsou kryty skleněnou deskou a jsou převážně odděleny nízkými dřevěnými přepážkami. Posedět si můžeme jak v dřevěných židlích, tak i v kůži potažených židlích, klubových křesílkách a lavicích. Stěny pokrývá velké množství různých velikých zarámovaných obrazů s motivy slavných umělců, hudebníků, spisovatelů či dokonce vědců. V poslední části kavárny převládají přírodní motivy. Osvětlení je tlumené a intimitu dokreslují čajové svíčky na stolech. Barový pult je umístěn v centrální části kavárny, na něm jsou vyrovnány lahve s alkoholem a po straně dózy s čajem. Nad pultem se nachází dřevěná konstrukce na uchycení vinných a koňakových sklenic. Po levé straně je umístěna chladicí vitrína na domácí dorty a za ním je vstup do kuchyně. Po třech schodech na konci kavárny se dostaneme na dlážděnou venkovní terasu. I zde převládá dřevo a je doplněno kovovými částmi nábytku. Terasu zdobí vysazená zeleň, doplněná o vysoké terakotové květináče. Útulnou atmosféru navozuje i příjemná reprodukováná hudba a je tu také možnost připojit se k internetu.

Následující údaje z pozorování budou také definovány bez ohledu na zbylé kategorie pozorování.

Z výsledků pozorování mi vyplynulo, že do kavárny Caffé Zajíček ve všední den v markantní míře zavítají raději ženy, oproti mužům. Děti do této kavárny nechodí, jako i jednotlivci. Nejčastěji zde tedy můžeme vidět dvojice, následované skupinami tří a více osob. Mezi nejvíce zastoupenou věkovou kategorií patří osoby ve věku 26 – 50 let, o zhruba polovinu méně chodí lidé nad 51 let a ještě o něco méně lidé do 25 let. Jednoznačně v kavárně převládá přátelská interakce. Rodinné a milenecké schůzky se zde vyskytují ve stejné míře a nejméně je pracovních setkání. Doba pobytu v kavárně nad 30 minut dominuje.

Víkendové návštěvy kavárny se liší vyšším počtem lidí do 25 let a snížením počtu osob nad 51 let. Také se navýšila míra skupin tří a více osob, avšak dvojice stále převládají.

4.2 Výsledky rozhovorů

4.2.1 Kavárna CAFE AMOS

Rozhovory v kavárně Ámos byly pořízeny se zaměstnancem a současnou majitelkou kavárny.

1. Pro koho si myslíte, že byla kavárna původně založena? (Pro koho jste kavárnu původně zakládala?)

Respondenti se shodli na cílové skupině mladších lidí, i když nevyloučili ani ostatní skupiny. Tomu mladá majitelka podřídila hlavně vybavení interiéru. Prostor je světlý, minimalistický s přírodními prvky, ale základ baru a židle uvnitř zůstaly.

„Já jsem to jako vysloveně nespécifíkovała. Samozřejmě tím, že já jsem mladá, tak mám... ten interiér je pro trošku mladší generaci. (...) ale vyloženě sem s tím nešla, že to bude jenom pro mladé, to vůbec. Já jsem chtěla zaujmout různé věkové škály.“ (Respondent 1)

„Myslím si, že se tady chtěly udržet ty, co sem chodili. Takže ten interiér se sice změnil, je to do přírodna, do všeho, takže je to taková jako všehochuť pro všechny lidi, aby tady... abysme tady udrželi ty zákaznicky, co tady byly. Na druhou stranu je to takový prosvětlený, jednoduchý, odlehčený a trochu, i díky pracovnímu kolektivu, si myslím, že se sem snažila majitelka natáhnout mladší generaci lidí.“ (Respondent 2)

2. Kdo tam chodí dnes? Jak staří lidé, z jakých sociálních vrstev, navštěvují kavárny?

Z rozhovorů vyplývá, že sem chodí všichni ze všech věkových skupin. Vyskytují se zde dvojice, „babské i mužské sněmy“ a o sobotách chodí více rodin, než ve všední dny. Někteří zákazníci z původního Ámose zůstaly a to především

podnikatelé, kteří chodí převážně v dopoledních hodinách nejen na pracovní schůzky, ale hlavně jen tak posedět nebo na rychlé kafičko. Respondenti se shodli na všech sociálních vrstvách, které chodí do kavárny. Za vyšší sociální vrstvu označili především právě ty podnikatele či jejich ženy, kteří mají čas a taky peníze. Oba respondenti uvádějí, že do kavárny chodí „hodně“ mladých lidí, ale z pozorování tato skutečnost nevyplývá. Tento rozpor se dá vysvětlit nižším věkem respondentů, kteří považují za mladé osoby do 35 let.

„Chodí sem jak studenti, tak i důchodci. (...) Hodně lidí sem chodí, protože jsou tady na to zvyklí. Takže ráno to jsou pánové, jsou to jako podnikatelé jičínský, většina tu má nějakou schůzku. Odpoledne sem choděj většinou dvojce na kafe, paní na kafe si popovídají.“ (Respondent 1)

„Tak a to je přesně ono. Chodí sem hodně mladších lidí, si myslím. A především a to jsou takové svačinky, kafička a tohle. Zbyli nám tady naši jičínsťi podnikatelé, kteří tvoří především klientelu v ranních hodinách a odpoledních kafičkách, ale dokážou zde vyseďávat úplně celý den. Je vidět, že to jsou ty lidi, kteří mají celý den čas na to kafe. A o víkendech, v sobotu teda, protože v neděli je zavřeno, takže v sobotu je to hodně rodinný. On jako Jičín je město pohádky, je to tady jako zajímavý historii a vším, takže si myslím, že to sem natáhne hodně rodiny, rodiny s dětma na lívance, palačinky, tím, že to není jenom kavárna, ale jsou tu i sladkosti. (...) Stane se i to, že přijde pár a nakonec si sednou každá zvlášť k tomu svému stolečku, že žena si sedne ke svým kámoškám, muž si sedne k těm svejm jakoby známejm. A hodně sem choděj takhle skupinky, buď to pokecat, jako ženy se ženama, promluvit si, a nebo právě muži sem choděj, hodně ty podnikatele probrat různé ty věci, i obchodní.“ (Respondent 2)

3. Jsou v současnosti kavárny genderově homogenní, nebo přitahují více muže nebo ženy?

Kavárnu CAFE AMOS navštěvují jak muži, tak i ženy, ale v obou rozhovorech respondenti uvádějí větší návštěvnost mužského pohlaví. V dopoledních hodinách

se zde vyskytují samozřejmě obě pohlaví, avšak ženy chodí později, protože se starají o chod domácnosti a ráno vozí děti do školky či škol.

„Myslím si, že to je vyrovnané. Ale třeba u mě si myslím, že víc choděj muži. Mám hezkou obsluhu. (smích) Jako ty dopoledne, tam to je jasný tím, že ženy vypravují děti do školy, starají se, zabezpečují ten chod domácnosti a ráno asi spěchaj do práce. Ty chlapi maj prostě víc volna, takže ráno si tady přijdou, ale samozřejmě většina z nich jsou podnikatelé. Nemusí být v sedm hodin v práci a je jedno, že tady seděj o půl hodiny dýl nebo kratšejc. Takže je to tím, že ty ženy ráno obstarávaj tu rodinu a dají děti do školky nebo do školy a pak sem taky přijdou, ale choděj později. Odpoledne, tam už je to jedno.“ (Respondent 1)

„Nemyslím si, že bysme byli vyhrazený nějak, i když k nám chodí i ženy, možná to láká víc muže, ale o to víc si umíme promluvit s těma ženama. Práce baristy není jenom o tom dělat kafe, ale naopak mít ten kontakt, povídat si s těma lidma.“ (Respondent 2)

4. Co myslíte, že vede lidi k potřebě posezení v kavárně?

Oba respondenti se shodli na důvodu, proč lidi chodí do kavárny. Člověk se zde může setkat s někým nebo si jít posedět i sám v příjemném prostředí a relaxovat. Předností je také fakt, že je někdo obslouží, nemusí si kávu nebo zákusek připravovat sami a nevidí či nepřemýšlí tolik nad věcmi, které musí ještě udělat.

Vyskytují se zde převážně přátelé a pracovní schůzky. Respondenti se také shodli na počtu rodinných interakcí, které probíhají v menší míře, ale v sobotu se počet rodinných posezení zvyšuje. Co se týká počtu mileneckých párů a výskytu pracovních schůzek během dne, se respondenti neshodli. Respondent 1 uvádí četnost mileneckých párů nízkou oproti Respondentovi 2, který tvrdí, že je výskyt těchto párů vysoký. Pracovní jednání podle Respondenta 2 probíhají během celého dne, naproti tomu Respondent 1 se domnívá, že jsou tato jednání převážně v dopoledních hodinách. Zatímco z mého pozorování se četnost mileneckých párů a pracovních schůzek neliší a je poměrně nízká.

„Tak setkávání. Setkávání s kamarády, s rodinou nebo i samy poseděj. Chtějí si asi i odpočinout. Já bych to rozdělila, že buď se chtějí s někým setkat a nebo chtějí být sami a chtějí mít chvíli pro sebe. Já si ráda zajdu do přírody, ale ty lidi, co přijdou sem, si chtějí spíš číst a bejt asi jenom sami se sebou. (...) Samozřejmě to dopoledne je víc o obchodních schůzkách. Rodiny s dětma mi sem moc nechoděj, nejspíš proto, že tu nemám žádný dětský koutek. Takže jsem tím asi vyloučila tuhleto skupinu lidí trošku, kvůli tomu zázemí pro děti. Ale rodinný páry chodí a milenecký asi jako choděj. Já to moc nesleduju, mě je to upřímně jedno, kdo sem chodí. Neřeším to. Každopádně pracovní a přátelský schůzky převládaj.“

(Respondent 1)

„Já si taky umím udělat kafe doma, ale v tý kavárně mi chutná líp. Takže to bude asi jeden z hlavních důvodů, taková ta pohoda, ten servis toho, že si vyloženě udělám na chvíli klid a čas. Když si uděláte kafe doma, tak do toho pečete štrůdl, dítě na vás volá, támhle pes něco roztrhá a nemáte na to kafe klid. Tady si sednete a ten klid si na to uděláte. Je to hrozně jako příjemný a další přesně družení se lidí. Víc si tady lidi promluvěj, mají na to delší čas, nikam tolik nepospíchaj z tý kavárny, což mi přijde hezký.“ (Respondent 2)

„Ty páry... je vidět, že volí ty místa, která jsou odlehlá, tedy zákoutí. Zatímco ten babinec, když to tak řeknu, a nebo ty chlapi vepředu se nebojej sednout na ty přední místa, nevadí jim, že jsou vidět, rádi jsou jako hlučnější a nehledaj úplně takovou tu romantickou atmosféru. Hodně jsou vidět i pracovní... jakoby ne pohovory, ale pracovní jednání tady, ve dvou, ve třech a to bývá během celého dne. Od osmi hodin... jeden přijde, ne neobjednám si, ještě čekám, tak to většinou bývá pracovní jednání. Takže tam se to dá trošku vytipovat, že ten člověk, když přijde sám a říká tohle, čekám, že to bude něco takovýho. Takže i ty sem chodí, ale myslím si, že přímo takhle jako pracovně se spíš volí kavárna, než aby člověk zval někoho někam domů nebo k sobě do kanceláře, jelikož v dnešní době je spousta obchodních zástupců a všechny tyhleto věci a dělá se to... ta doba je hrozně rychlá, tak je fajn, když si potom na to pracovní jednání člověk na chvíli sedne. A ta atmosféra tý kavárny ho trochu zpomalí. Je to příjemnější, najednou to není

úplně pracovní, je to jako víc osobní. Ty lidi mají najednou pocit, že jsou blíž k sobě a myslím si, že to pomáhá i tý práci.(...) A o víkendech, v sobotu teda, protože v neděli je zavřeno, takže v sobotu je to hodně rodinný. On jako Jičín je město pohádky, je to tady jako zajímavý historií a vším, takže si myslím, že to sem natáhne hodně rodiny, rodiny s dětma na lívance, palačinky, tím, že to není jenom kavárna, ale jsou tu i sladkosti.“ (Respondent 2)

5. Jak dlouho trvá obvyklé posezení v kavárně?

Posezení v kavárně trvá do půl hodiny. Ovšem oba respondenti uvedli, že může posezení v kavárně trvat i déle. Podle Respondentky 2 se toto posezení prodlužuje v závislosti na počtu osob a míře témat k probrání. Mé pozorování prokázalo dobu posezení ve velké míře delší než 30 minut.

„Asi půl hodiny. Jsou ale i lidi, kteří tu proseděj i třeba dvě hodiny.“

(Respondent 1)

„No máme rozhodně pány, kteří hodně pospíchají a to jsou taková ta ranní rychlá presička, takže je to rychlé presso, jedno do sebe hodím, když mám čas tak rychle druhý a běžím a to může být klidně minutová záležitost u toho pressa. Myslím si, že v průměru je to těch patnáct minut až půl hodiny času. Když přijde jeden člověk sám na kafe, potom se to odvíjí od toho, když jsou lidi dva, tak si mají spíš o čem promluvit, ale jako jednotlivci, který vídám na baru, pročtou noviny, něco málo si řekneme mezi sebou, v klidu si vypijou to kafičko, tak je to těch 15 až půl hodiny času si myslím.“ (Respondent 2)

6. Existuje v Jičíně typ kavárenského povaleče?

Respondenti v rozhovorech uvádějí, že v Jičíně i jejich kavárně najdeme kavárenské povaleče. Definují ho jako člověka, který chodí hlavně často. Kavárenský povaleč je podle Respondenta 2 z vyšší sociální vrstvy a vrací se kvůli příjemné atmosféře a obsluze, ale nevysedává v kavárně celý den.

„No... člověk, kterej hlavně chodí často. Jo. Ano.“ (Respondent 1)

„Stoprocentně. Já bych byla ráda takovej povaleč. Myslím si, že tady máme kavárenský povaleče, který... člověk na to musí mít čas, aby mohl být kavárenskéj povaleč, což znamená, že na to musí mít peníze. Ale rozhodně to neberu tak, že by povaleč byl, co by tady vysedával celej den, ale je to člověk, co sem chodí každej den, možná jako obden, ale spíš každej den, tak rozhodně tady takový lidi jsou. Jsou lidi, co se sem pravidelně, hrozně rádi vracej nejenom za kafem nebo za čajem a myslím si, že to je i tou příjemnou atmosférou a obsluhou, takže kavárenskéj povaleč v Jičíně rozhodně ano. Najdeme jich tady spoustu.“

(Respondent 2)

7. Plní kavárna nějakou funkci pro specificky sexuálně orientované?

Kavárna CAFE AMOS je pro všechny. Respondenti si jsou vědomi přítomnosti jinak sexuálně orientovaných lidí, ale není to až tak zřejmé na první pohled. Domnívají se, že se tito lidé snaží příliš nevyčnívat. Pravděpodobně je to zapříčiněno maloměstem. Lidé v Jičíně vysloveně neodsuzují jinou sexuální orientaci, ale stále nejsou připraveni tuto skutečnost veřejně přijmout.

„Takhle, neptám se jich. Ale myslím si, že se vyskytují, ale já to moc nevnímám. Takhle kavárna je pro všechny. Myslím si, že Jičín je malý město, tak si myslím, že ty lidi jdou radši za hranice toho města.“ (Respondent 1)

„Že rozhodně tady to není nijak vyhrazený a jsem si vědoma toho, že sem třeba chodí i gayové a lesbičky, i když si myslím, že v tom Jičíně, jelikož to je dost malý město, tak úplně otevřený všichni nejsou. Ne že by to nepřijímali, ale neradi to jako ventilují nebo neradi se tím jako prezentují, neřeknou to jako na první dobrou, že jako tohle jsem já a já jsem jako gay nebo lesbička. Na druhou stranu ty páry jsou poznat a choděj sem a myslím si, že když kavárna má trošku nějaký zákoutí, kam se dá sednout, kde může být trochu klid a nemusí být člověk vystavenej přímo jako ve výloze, tak je to právě asi ideální i pro takovýhle páry. Že jak jsem řekla na začátku, je tady ta kavárna fakt pro všechny, je dělaná do přírodna a aby se tady všichni cejtili tak nějak jako pohodově.“ (Respondent 2)

8. Čím je tato kavárna typická či jiná od ostatních?

CAFE AMOS si zakládá na příjemném prostředí a milé obsluze, která je schopna zavést konverzaci s návštěvníky. Časem se návštěvníci s obsluhou natolik spřátelí, že si začnou tykat. Můžeme zde najít domácí limonády a poctivé dorty jako „od babičky“. Do svého sortimentu také zařazují specifické pochutiny, např.

bezlepkové dorty nebo jsem zde viděla i chlebičky s řepnou pomazánkou.

Odlišením od všech kaváren v Jičíně je nová koncepce – kavárna jako galerie, kavárna jako hudební bar nebo kavárna jako místo pro přednášky a workshopy. Pozorováním jsem došla k závěru, že majitel vedlejšího obchodu s chovatelskými potřebami je jedním ze „štamgastů“. Objednanou kávu mu obsluha občas nosila i přímo do jeho obchodu. Vítanými návštěvníky tu byli i psi.

„Já si zakládám na tý milý obsluze, na tom příjemným prostředí. Chci, aby si holky dokázaly promluvit se zákazníky... když přijdete, tak abyste se cítili dobře. Chci tu mít i věci, který bych si dala ráda i já sama, takže tu máme domácí věci. Používáme kvalitní suroviny, nic ničím nenahrazujeme. Děláme to poctivě a řekla bych, že máme jeden z nejhezčích interiérů. (smích) Nově tu máme výstavu obrazů od slečny z Hradce Králové, která kreslí a je to také moje bývalá spolužačka. Její věci se mi líbili a líběj, takže to byl důvod, proč jsem ji oslovila a přijde mi jako super, že ty lidi co sem přijdou, mají možnost vidět něco nového, jiného. Koncem měsíce ta výstava končí a pak tu bude něco dalšího. Je to něco jako dočasná galerie. Další bude holčina z Jičína. Budou to asi spíš mladý lidi, kteří nejsou úplně profesionálové a třeba jim chybí i trošku to místo, kde to vystavit. Chtěla bych se posunout z kavárny... dělat i nějaký přednášky a workshopy. Dnes tu bude koncert houslistky Anny od pěti hodin.“ (Respondent 1)

„Zvláštní jsme. (smích) Je to tady jiný, je to tady hezky jiný. V dnešní době není úplně asi jednoduchý bejt jiný. Je přesycený trh, je všude všeho hodně a ještě ty zákony, když to tak vezmu, vám nedávaj moc možnost bejt jinej, odlišit se. Všichni by chtěli, aby bylo všude všechno stejný. Takhle kavárna je jiná pracovním přístupem. Myslím si, že jsme otevřenější, takový jako přátelštější. Hodně často se

tady stává, že si po čase lidi začínají tykat nebo mít takovej kamarádskej vztah, že to přestává bejt barista a ten kdo přijde na kávu, ale od toho ten barista tady je, aby zvládl povídat při tom děláni ty kávy s tím člověkem. A jedinečnej přístup máme, jsme otevření, jsme usměvavý. Snažíme se dělat všechno domácí, po svým. Všechno tak jako... já vždycky říkám, je to jako od babičky. A to se lidem hrozně líbí. Všichni toužej po domácích věcech, minimálně chuťově, poctivejch věcech a děláme i zdraví věci. Takže když někdo přijde na poctivej dort, dostane poctivej, tučnej, výbornej dortík a když někdo chce něco zdravýho, tak máme i bezlepkový věci, což je jako trendy. Možná je to tím, že ty trendy sledujem. Možná je to tím, že máme mladou šéfkou, která ty trendy trochu sleduje a přitáhla sem takovej ten free, zdravěj jakoby duch.“ (Respondent 2)

4.2.2 Kavárna Café-Café

Rozhovory v kavárně Café-Café byly pořízeny se dvěma členy obsluhy.

1. Pro koho si myslíte, že byla kavárna původně založena?

Respondenti se neshodli v názoru, pro koho byla kavárna Café-Café založena. Respondent 3 se domnívá, že kavárna byla určena pro rodiny a přátelé. Zatímco Respondent 4 uvažuje o všech lidech.

„Myslím si, že naše kavárna byla dost pro rodiny, protože náš šéf to celkově chtěl začít dělat jinak v té době. Že začal dělat všechno domácí. Chtěl, aby dorty byly domácí a chtěl to dělat úplně jinak, než kavárny, co byly v Jičíně v tu dobu. A i celkově vždycky říká, že jsme jako rodinněj podnik, takže si určitě myslím, že to bylo hlavně pro rodiny založený a pro kamarády a pro blízky přátele.(...) I šéfa, ale aby lidi, kteří mají k sobě blízko, si mohli jít sednout a příjemně si ten čas užít.“ (Respondent 3)

„Ale myslím si, že kavárna měla být pro všechny.“ (Respondent 4)

2. Kdo tam chodí dnes? Jak staří lidé, z jakých sociálních vrstev, navštěvují kavárny?

Do kavárny chodí lidé především z vyšší a střední vrstvy. Nižší vrstvu uvedl pouze Respondent 3. Oba se shodují na věkové kategorii, vyskytují se lidé od mladého věku až po důchodce.

„Tak myslím, že se právě povedlo, že tam chodí ty rodiny s dětmi, když mají svátek nebo když je vysvědčení, tak je tam většinou berou. A chodí tam teda i hodně kamarádi toho našeho šéfa.“ (Respondent 3)

„No... dost všehočtu, protože tam chodí třeba i starší páry spolu a pak tam chodí teda ty rodiče s dětmi nebo prarodiče se svými vnoučaty. Ale chodí tam třeba i lidé ve věku osmnáct až třeba 25, si jen tak sednout s kamarády a tak.“ (Respondent 3)

Sociální vrstvy: „Já bych řekla, že všechny... od každého někdo. Že se to nějak extra nespécializuje.“ (Respondent 3)

„Vlastně je to docela dost individuální, protože jsou dny, kdy tam nepřijde v podstatě ani jeden člověk, ale potom jsou dny, kdy jich přijde spousta. A chodí tam i starší lidé, většinou asi převažuje právě ta skupina starších lidí.“ (Respondent 4)

„Asi je to tak různý. Řekla bych, že ti, co k nám chodí, se nemají špatně, že jsou spíš výše postavený, nežli níže. No asi člověk, který se má špatně nepůjde do kavárny. Ale řekla bych, že to je spíš ta vyšší třída, nežli střední a nižší. (...) No tak pod tou vyšší vrstvou si představuju podnikatele, kteří tam jsou vážně často, protože tam máme třeba paní, která tam je schopná být i třikrát za den pokaždé v jiném outfitu. Spousta lidí tam chodí i pracovat na těch počítačích a většina z nich jsou právě známý pana šéfa. Takže tam víc asi převažujou ty podnikatelé, co se třeba týče spíš dopoledních hodin, protože pak odpoledne právě přichází ti lidé spíše z té střední vrstvy, kde vlastně chodí po té práci a tak.“ (Respondent 4)

3. Jsou v současnosti kavárny genderově homogenní, nebo přitahují více muže nebo ženy?

Respondenti se neshodli v názoru na genderovou vyváženost. Můj výzkum ukázal vyšší výskyt ženského pohlaví a to až o polovinu oproti mužskému pohlaví.

„Já bych řekla, když si to takhle vybavím, tak si myslím, že spíš muži k nám chodí častěji.“ (Respondent 3)

„Řekla bych, že vůbec, že je to tak vyvážený.“ (Respondent 4)

4. Co myslíte, že vede lidi k potřebě posezení v kavárně?

Lidé do kavárny Café-Café chodí za účelem odpočinku. Převažují rodinné a přátelské interakce. Chodí sem lidé s kamarády, manželské páry nebo rodiny s dětmi. Milenecké páry sem chodí občas a pracovní schůzky zřídka. Jednotlivci se zde vyskytují ve větší míře, ale jsou to především osoby, které přicházejí do kavárny s notebookem nebo s knihou. Mohou to být ale i známí majitele kavárny. Z rozhovorů s respondenty se dá vyčíst, že i dvojice a skupiny tří a více osob se zde hojně vyskytují.

„Já si myslím, že to takový odreagování. Když si dáte doma to kafe, tak tam třeba sedíte a říkáte si: já musím zase uklízet, musím uklidit tohle, a teď bych se měl učit a nebo tohle musím připravit do práce. A když si jdete sednout do té kavárny, tak si tam dáte to kafe a teď tam jenom sedíte a oni vám tam to kafe přinesou. Vy si tam můžete v klidu sedět, popíjet a nevidíte tam ten kuchyňskej dřez, kde je to špinavý nádobí. (smích) Je to vlastně takový únik, možná. Takovej odpočinek od toho ruchu, co občas doma máme.“ (Respondent 3)

„Od nejmenší... tak si myslím, že to jsou ty milenecký páry. Potom ty kamarádi a ty rodiny tam jsou tak na stejný úrovni, bych řekla. (...) A pracovní...no pracovní, tak ty budou nejnižší. Budou pracovní, milenecký, a pak ty rodiny a přátelé. (...) Jednotlivci chodí, ty tam chodí. Chodí si tam sednout, občas tam chodí pracovat na počítači nebo i číst.“ (Respondent 3)

„Máme tam zákazníky, jak už jsem říkala, kteří tam chodí pracovat, že vlastně si s sebou přinesou notebook a jsou tam klidně i několik hodin, telefonují a podobně. Potom tam jsou lidé, kteří tedy chodí po práci si pravděpodobně odpočinout. Mám tam třeba jednu paní učitelku, která vždycky přijde vyčerpaná a dá si zákusek, aby nabyla trochu energie. A nebo právě třeba přátelé, kteří se nějaký čas neviděli. Aby si mohli popovídat, tak tam zůstávají relativně dlouho. (...) Asi nejvíc převažují přátelé a manželské páry. Občas se objeví i milenecký, ale jako pracovní schůzky tam většinou nebývají, to se stane málokdy.“ (Respondent 4)

Rodiny s dětmi: *„Taky tam chodí, ale není to až tak často.“ (Respondent 4)*

5. Jak dlouho trvá obvyklé posezení v kavárně?

Respondenti se shodují na době posezení v kavárně delším než 30 minut. Záleží na počtu osob a tématech k rozhovoru.

„Od půl hodiny, třeba i po dvě hodiny. (...) V jakým počtu ty lidi přijdou, určitě, a taky jak jim je spolu dobře.“ (Respondent 3)

„A nebo právě třeba přátelé, kteří se nějaký čas neviděli. Aby si mohli popovídat, tak tam zůstávají relativně dlouho.(...) ...kteří tam chodí pracovat, že vlastně si s sebou přinesou notebook a jsou tam klidně i několik hodin“ (Respondent 4)

6. Existuje v Jičíně typ kavárenského povaleče?

Jednoznačné ano podle obou respondentů. Kavárenským povalečem jsou osoby, které přijdou během dne klidně i několikrát a to s různými lidmi.

„Ty jo...no určitě. Máme spoustu takových lidí, kteří jsou schopni přijít třeba i třikrát za den. Když jste na tý směně, tak jednou přijdou a říkáte: dobrý den, oni zaplatí a odejdou a za dvě hodiny zase přijdou. Takže určitě takhle lidi chodí. Jsou tu lidi, kteří chodí do kavárny opravdu jako často. Například chodí se skupinou lidí i několikrát denně a většinou s jinou. Že třeba nejdřív přijdou s rodinou a pak přijdou s kamarády.“ (Respondent 3)

„Ano. I u nás v kavárně jsou. (...) No tak za mě je to ta paní, o které jsem už mluvila. Dost často se stává, že je tam i třikrát za den, většinou v jiném outfitu a ta teda nepracuje. Takže se má velice dobře... buďto tam chodí sama, a nebo se tam schází s kamarádkama, ale dost často je tam právě sama jenom tak, že tam zůstane hodinu přibližně a potom jde zase pryč.“ (Respondent 4)

7. Plní kavárna nějakou funkci pro specificky sexuálně orientované?

V Jičíně se nevyskytují kavárny přímo zaměřené na jinak sexuálně orientované lidi. Respondentka 4 se zmiňuje o těchto lidech v kavárně Café-Café, avšak pouze v malém počtu.

„To si myslím, že asi ne. Nebo si to teď úplně neuvědomuju, že by to tak bylo.“ (Respondent 3)

„Já asi nemám ten dojem nebo jsem si toho aspoň nevšimla, že by byla nějaká kavárna nebo nějaký podnik, který by byl přímo zaměřen na jinak orientované lidi. (...) Párkrát jsem si všimla, ale není to asi až tak častý nebo si toho pouze nevšímnu, protože mi tito lidé přijdou jako každý druhý. Prostě nemám s nima žádný problém, tím pádem je neberu nějak jinak a v tom případě si asi toho až tak nevšímám.“ (Respondent 4)

8. Čím je tato kavárna typická či jiná od ostatních?

Respondenti především zmiňují jejich domácí dorty a limonády. Dorty jsou dělané přímo v kavárně vlastní cukrářkou. Mají zde dorty raw i bezlepkové. Jako zvláštnost také Respondent 4 uvádí malý prostor a v zimních měsících obědy – polévky. Pozorováním jsem našla další zajímavosti kavárny. Chodilo sem i hodně osob, které pouze přišli a brali si dorty a kávu s sebou. Také sem mohli zavítat i psí společníci návštěvníků.

„Čím se lišíme... No už tam jsme dlouho, takže určitý lidi jsou na nás už zvyklí. Děláme všechno domácí. Děláme domácí dorty, které pečeme u nás a děláme spoustu domácích limonád, do kterých si děláme vlastní sirupy a sbíráme vlastnoručně pampelišky na pampeliškovou limonádu. (...) ...nevím jestli úplně

speciálně, ale všechno to jsou recepty, ve kterých nepoužíváme žádné náhražky, např. za máslo, a které si upravila naše kuchařka nebo náš šéf. Snažíme se mít od všeho trošku. Teď děláme i bezlepkový a raw dorty. (...) Prodávají se hodně. Bezlepkový obzvlášť teda.“ (Respondent 3)

„Za mě je to určitě malý prostor uvnitř. Nemyslím si, že by to byla výhoda, ale určitě se tím lišíme. A taky, nevím, jestli úplně lišíme, ale miluju naši zahrádku, protože tam máme magnolii a je tam příjemně. A díky zdi tam není tolik vidět, takže hosti tam mají většinou klid na té zahrádce. Taky si myslím, že sortimentem, jako je třeba roibos a nebo vietnamská káva. (...) ...máme vlastně naši skvělou cukrářku, která nám peče každý den několik druhů dortů. Takže sortiment, co se týče dortů, je opravdu veliký. Děláme i bezlepkové nebo raw, takže tak. To jsem si teď vzpomněla ... co se kolikrát nevidí přímo v kavárně, že když občas šéfa popadne mánie, tak jsou i obědy. V zimě se občas dělá dýňová polívka.“ (Respondent 4)

4.2.3 Caffé Zajíček

Rozhovory byly provedeny se dvěma členy obsluhy, kteří byli dlouholetými zaměstnanci, ale v době rozhovorů již v kavárně Caffé Zajíček nepracovali.

1. Pro koho si myslíte, že byla kavárna původně založena?

Původně byla kavárna Caffé Zajíček koncipována jako vinárna s gastronomickým požitkem.

„Tak kavárna Zajíček byla původně založená... spíše bych řekla pro obchodní schůzky a nebo pro posezení s přáteli, protože to měli původně udělaný způsobem jakoby menička, který bylo vždycky vlastně na ten den a bylo to od předkrmů až po desert.“ (Respondent 5)

„Osobně si myslím, že to bylo pro lidi, který si chtějí čistě zajít na víno. Dříve tam vlastně byl trošku jinačí koncept, než je dnes, protože dnes je to spíš jako kavárna/vinárna a předtím to byla spíš vinárna zaměřená na gastronomii, co se týče jídla, protože tam dělali speciální menička.“ (Respondent 6)

2. Kdo tam chodí dnes? Jak staří lidé, z jakých sociálních vrstev, navštěvují kavárny?

Chodí sem jak mladí lidé, tak i osoby v důchodu bez rozdílu sociálních vrstev. Ovšem domnívám se, že v jičínské společnosti je nepsané pravidlo, že sem spíše zavítají osoby ze střední a vyšší vrstvy. Podnik je brán jako luxusnější kavárna/vinárna, kam se chodí hlavně popovídat nad sklenkou kvalitního vína či šálkem dobré kávy nebo čaje.

„Tak dneska bych řekla, že to je hodně různorodý. Ať začneme u studentů základních škol až po postarší manželské páry. I ty si tudle kavárnu oblíbily. (...) Od všeho něco. Věřím, že i bohatší i chudý studenti si u nás jako našli svůj oblíbený stůl i pití a chodili tam za tím, protože to prostředí prostě jako nalákalo samo o sobě.“ (Respondent 5)

„Tak tady hodně záleží na hodině, protože je vidět, že okolo čtvrté chodí lidé z práce, jsou líp oblečení... jako kvádra. A když se otevře, tak je vidět, že tam jsou pracovní schůzky. Třeba zrovna jeden pán, který je finanční poradce, tak tam byl hodně často. Odpoledne chodili lidi ze školy na kafe a dort a večer tam byly rezervačky pro větší skupiny a ty šli vyloženě na víno a nebo nějaký menší jídlo, který se tam podávalo. (...) Někdy se teda zastavili lidé i z nižší vrstvy, třeba jako kamionáči, kteří si zase dávali to piv. (...) Fakt tam chodí každej. Jakože i nějaký ty lidi v kvádrech a šatech spíš na ty pracovní schůzky, tak tam jednou přišel i pán v montérkách, který si zašel na kafe.“ (Respondent 6)

3. Jsou v současnosti kavárny genderově homogenní, nebo přitahují více muže nebo ženy?

Oba respondenti se shodují, že kavárna Caffé Zajíček více zaujala ženskou část populace.

„Převážně tam převažují ženy, ale vím jakoby o spoustu chlapech, kteří tam rádi jezdí z větší dálky, protože tam máme veliký prostě výběr toho vína. Majitel vlastně má someliérské kurz... celkově je nabídka udělaná tak, aby si tam vybral opravdu každý, ale převažovali tam spíše ty ženy.“ (Respondent 5)

„V kavárně se točila Plzeň, ale moc mužů tam nechodilo. Spíše ženy na víno, a když už tak tam chodili v páru, tak stejně si ti muži dávali převážně víno, než aby si dali to pivo.(...) Každopádně tam víc chodí ženy ve skupinách.“(Respondent 6)

4. Co myslíte, že vede lidi k potřebě posezení v kavárně?

Oba respondenti uvádějí, že potřeba odpočinku. Návštěvníci se zde setkávají především kvůli přátelské interakci. Poměrně často jmenují i milenecké schůzky a manželské páry. Mezi poslední lze zařadit rodinné sešlosti a pracovní setkání.

Z rozhovorů vyplývá, že nejčastější skupinou návštěvníků byli dvojice a skupiny tří a více osob. Jednotlivci se vyskytovali zřídka.

„Asi si prostě jít popovídat do nějakýho jako neutrálního prostředí, kde se člověk může odpočinout, nemusí se o nic starat a je prostě odproštěn od toho... od té role toho hostitele, aby musel cokoli chystat, pít, připravovat, vařit. Ale prostě si jen půjdou někam sednout, popovídat si, u toho si dají něco dobrýho k pití nebo k jídlu a... je to jakoby pro oba stejnej relax, na stejný úrovni. Není to, že by jeden celý den chystal, vařil, nakupoval a druhý by se přišel jen najíst, takže to je takový jako...“ (Respondent 5)

I rodiny se tam scházejí, ale spíš z důvodu nějakých oslav. Když třeba šlo o, já nevím, oslavu vysvědčení, nějaký větší narozeniny nebo když třeba jsou jako od sebe víc vzdálený, takže se prostě sjedou u nás. Pracovní schůzky se tam taky pořádaly. Hlavně co se týče finančního poradenství a tyhle věci. Ty tam byly docela oblíbený. Sem tam i nějaký pohovor jsme tam měli a hodně jako firemní akce se tam dělaly.“ (Respondent 5)

„Nejvíce asi ty přátelský, bych řekla. Spíše jako asi kamarádky, než... (...) Ty milenecký páry spíš. Asi tak na druhým stupni.“ (Respondent 5)

„Tak rozhodně odpočinek nebo taky, že se sejdou s kamarády, posezení s rodinou a nebo nějaká ta pracovní či milenecká schůzka. (...) Tak pracovní schůzky budou na posledním místě a nejčastější bude posezení s kamarády. Ty tam fakt chodili často, obzvlášť ženský ve skupince čtyř. Pak asi ty rodiny s tím, že to nebyli třeba děti do desíti let, protože nabídka, co se týče jídla pro děti, tak tam moc nebyla.“

No a potom ty páry. Takže první ty kamarádi, druhý páry, třetí rodiny a na posledním ty pracovní schůzky, který byly hlavně při otevření.“ (Respondent 6)

5. Jak dlouho trvá obvyklé posezení v kavárně?

Respondenti se shodli na době od půl hodiny výše, přičemž s vyšším počtem osob se doba posezení v kavárně prodlužovala.

„No většinou bych řekla kolem ty půlhodinky, až hodinky. Když sedí na víně nebo na jídle, tak samozřejmě to posezení trvá déle. Že většinou jsou schopni prosedět třeba dvě až tři hodiny. Záleží o jaký typ lidí a co přesně si dají. Že měli jsem tam dva zákazníky, kteří tam chodili na vínu, při tom si dali něco k jídlu a třeba těch lahví tam protočili za ten stůl třeba šest. A potom zas jsou třeba zákazník, co dá třeba dvojku dvě, stačí mu na probrání všech těch věcí hodina, takže je to takový hodně individuální. Čím větší skupina tím víc času.“ (Respondent 5)

„No to záleží na skupině. Ono když přijdou třeba lidi ze střední školy nebo i ze základy, tak tam většinou byli hodinu a k večeru se to prodlužovalo. Tam byli schopní sedět čtyři hodiny s tím vínem. Záleží tedy na hodině a počtu osob.“ (Respondent 6)

6. Existuje v Jičíně typ kavárenského povaleče?

V Jičíně i kavárně Caffé Zajíček kavárenského povaleče můžeme s jistotou potkat. Kavárenského povaleče lze v této kavárně specifikovat jako člověka, který chodí vícekrát do týdne.

„V Jičíně... já myslím, že v Jičíně je hodně kavárenských povalečů, ale ne každý kavárenský povaleč si to přizná. Každopádně každá kavárna má svoje kavárenský povaleče, protože každá vlastně bere jiný druh kávy, což je hodně jakoby takový tahoun, samo o sobě káva. A každému to kafe chutná jinde, takže potom záleží, jakou kávu berete a podle toho vy vlastně přijmete určitý počet povalečů na vaši kavárnu, kteří se u vás otočí za ten týden. Plus je hodně důležitý interiér. Když dobře uděláte interiér, dobře to vybavíte, aby to bylo pro ty lidi zajímavý a cítili se tam dobře, tak o to víc času potom, speciálně tenhletyp lidí, bude trávit víc.“ (Respondent 5)

„Určitě. Strídalo se nám tam několik zákazníků, který chodili vyloženě na kafe a dort a nezdrželi se déle, aby si dali víno nebo něco takového. Chodili pravidelně, třeba tak... dvakrát až třikrát do týdne a byli tam tak tři čtvrtě hodiny. Někdy si dali i limonádu, ale dort si dali vždycky. Chodila tam jedna taková paní, důchodkyně, která chodila sama. Vždycky si dávala dvojku bílýho suchýho a dort. Říkala, že jde za manželem.“ (Respondent 6)

7. Plní kavárna nějakou funkci pro specificky sexuálně orientované?

Respondenti se shodují na malém výskytu jinak sexuálně orientovaných lidí.

Respondentka 5 uvádí jako příčinu maloměsto.

„Za tu dobu, co jsem jakoby u Zajíčka, tak jsem se setkala i s určitou jakoby skupinou homosexuálů, která se tam jakoby vyskytovala. Řekla bych, že to je spíš jakoby menšina, že tady v těch menších jakoby městech se buď o tom neví nebo to není až tak vidět.“ (Respondent 5)

„Tady v tom ohledu si myslím, že ta kavárna není nijak specificky orientovaná. Našli se tam nějaký páry, třeba gayové, kteří tam chodili asi jednou nebo dvakrát do měsíce, ale jinak jsem nic jako nezaznamenala.“ (Respondent 6)

8. Čím je tato kavárna typická či jiná od ostatních?

Kavárna Caffé Zajíček se odlišuje především interiérem a konceptem kavárna/vinárna. Kavárna navozuje intimnější atmosféru a také se zde vaří pár netradičních jídel. Návštěvníky se psi tu nepotkáme, ale lidé si zde často vyzvedávají i celé dorty.

„Tak já myslím, že určitě to prostředí. Že je to jakoby podnik trošku jinačího typu, oproti těm ostatním kavárnám, že tady je daleko víc prostoru, než třeba některý kavárny mají. Dá se říci větší soukromí, jak je tam vlastně oddělení těch určitých sekcí a celkově ten interiér, jak je vyzdobený těma obrazama nebo takhlenc, tak to působí, jako když sedí u někoho v obýváku. Je to takový domáctější, jakoby přátelštější a celkově hodně lidí se tam cítí jako útulně. Je to takový příjemný posezení. (...) Je tam i takové tlumené osvětlení, takže to celkově jakoby navozuje

takovou tu intimnější atmosféru a hlavně se ty lidi zase tolik jakoby nepřehluší, že...není to, že byste seděli se stolkem vedle vás a slyšeli se navzájem. To se moc jakoby nestává, že... je to tam jakoby lehce oddělený, aby prostě tam to soukromí bylo.“ (Respondent 5)

„Právě si myslím, že to je tou vinárnou. Je tam moc hezké prostředí a v létě tam je fakt pěkná zahrádka. Jsou tam taky dobrý limonády, většina z nich je domácích, což je podle mě velké plus a určitě ta nabídka jídla. Všechno se tam vaří a je to něčím odlišený od tradičních receptů. (...) Tak naše dorty hlavně hezky vypadaj a to podle mého hodně naláká zákazníky. Točí se hodně a pořád dokola ty samý. Třeba mango a maracuja s kokosem, tak ten tam je hodně oblíbený, ten tam bývá fakt často a pak ještě čokoládový, ten taky jde hodně.“ (Respondent 6)

5 Shrnutí výsledků a závěry z výzkumu

V této kapitole se pokusím odpovědět na výzkumné otázky ze zjištěných dat z participativního pozorování a polostrukturovaných rozhovorů s obsluhou kaváren a majitelkou jedné z nich.

1. Liší se zkoumané kavárny v Jičíně z hlediska sociální struktury návštěvníků?

1.1 Existuje pozorovatelný rozdíl ve složení návštěvníků dle pohlaví, věku nebo místa v sociální stratifikaci?

Původně jsem předpokládala, že nebude existovat žádný pozorovatelný rozdíl ve složení návštěvníků těchto kaváren. Ovšem z pozorování a rozhovorů vyplynula skutečnost, že do CAFE AMOS chodí převážně muži, kavárna Café-Café navštěvují více ženy a překvapivým zjištěním byla dominantní převaha žen v Café Zajíček. Ve všech kavárnách převažuje věková kategorie lidí 26 – 50 let. Domnívám se, že je to právě kvůli vysokému počtu osob v produktivním věku v malém městě. Do všech vybraných kaváren mohou vstupovat lidé ze všech sociálních vrstev. Ovšem vyšší a střední vrstva (z pohledu příjmů) převládá. Z výzkumu vyplývá, že nižší vrstva obyvatel také zajde do kaváren, ale v menší míře a to právě kvůli finančním možnostem.

1.2 Lze pozorovat rozdíl v typech interakcí mezi návštěvníky a důvody návštěvy jednotlivých kaváren?

Důvodem návštěv ve všech vybraných kavárnách je únik z dnešní uspěchané doby. Lidé si rádi zajdou do příjemného prostředí s milou obsluhou. Nejčastěji se lidé v kavárnách CAFE AMOS a Café Zajíček scházejí k přátelským setkáním, na rozdíl od kavárny Café-Café, která se stala spíše rodinnou kavárnou.

1.3 Existuje rozdíl ve složení návštěvníků v různých hodinách a dnech?

Z výzkumu vyplývá, že existuje rozdíl ve složení návštěvníků v různých hodinách i dnech.

- CAFE AMOS
 - Ve všední dny v dopoledních hodinách převažují jednotlivci a přátelské páry mužského pohlaví. Zatímco odpoledne přibývá přátelských párů ženského pohlaví a ubývá jednotlivců.
 - V sobotu dopoledne chodí páry stejného pohlaví, smíšené páry i skupiny tří a více osob obou pohlaví včetně rodin s dětmi.
- Kavárna Café-Café
 - Ve všední dny dopoledne převažují páry smíšené a přátelské páry ženského pohlaví. V odpoledních hodinách přibývají rodiny s dětmi a počet párů ženského pohlaví se snižuje.
 - O sobotách dopoledne převažují přátelská a rodinná setkání bez dětí a to jak v párech, tak i ve skupinkách. Zatímco odpoledne do kavárny chodí manželské páry.
- Café Zajíček
 - Ve všedních dnech odpoledne převládají přátelská setkání párů ženského pohlaví. K večeru přicházejí ve větší míře posedět i skupinky žen.
 - Sobotám dominují přátelská setkání ženských párů a skupin a později přicházejí i smíšené skupiny přátel.

1.4 Jak velké jsou rozdíly cen v jednotlivých kavárnách?

Cenové rozdíly nápojů jsou minimální. Ačkoli jsou všechny dorty ve všech vybraných kavárnách vyráběny z kvalitních surovin, cena zákusku v Café Zajíček je mnohdy až dvojnásobná. Musíme však vzít v potaz nápaditější složení zákusků v Café Zajíček, např. využívají maracuju či granátové jablko.

2. Navštěvují jednotlivé kavárny stejní - stálí návštěvníci –

„štamgasti“? Jak často byli pozorováni v jednotlivých kavárnách?

2.1 Jaké je chování stálých zákazníků, jaké důvody návštěvy lze vyvodit z jejich chování?

V kavárně CAFE AMOS jsou za štamgasty považovány osoby, které přicházejí téměř denně a v kavárně Café-Café nejsou výjimkou návštěvníci, kteří

chodí i několikrát za den. Častým důvodem v těchto kavárnách je přátelské až domácí prostředí, díky interiéru a milé obsluze. Kavárna Café Zajíček má své stálé zákazníky vyskytující se alespoň jednou za týden. Obsluha je zde také milá, ale je to více formální. Důvodem tedy může být interiér, který poskytuje návštěvníkům větší soukromí a koncept kavárny i jako vinárny.

2.2 Navštěvují zákazníci kavárny jednotlivě nebo v malých skupinách? Jedná se o smíšené páry nebo dvojice stejného pohlaví?

Ve vybraných kavárnách se složení stálých zákazníků liší. CAFE AMOS přitahuje více jednotlivce, do Café-Café chodí častěji smíšené páry a v Café Zajíček převažují jak páry, tak i skupiny tří a více osob ženského pohlaví.

2.3 Lze pozorovat interakce mezi stálými návštěvníky? Zdraví se nově přicházející návštěvníci se stávajícími?

V Café Zajíček nelze pozorovat interakce mezi stálými návštěvníky z důvodu, že každá skupina má tzv. svoji „bublinu“ a kavárna je hodně členitá. V kavárně CAFE AMOS interakce mezi „štamgasty“ neprobíhají a Café-Café je kavárna s rodinou atmosférou, takže se zde lidé mezi sebou nejenom zdraví, ale i přátelsky prohodí pár slov.

2.4 Probíhají jiné než formální interakce mezi zákazníky a obsluhujícím personálem? Zná obsluhující personál návštěvníky kaváren? Jak je to časté v jednotlivých kavárnách?

Kavárna Café-Café a CAFE AMOS jsou známí svým přátelským přístupem k návštěvníkům. Můžeme zde pozorovat nejenom rozhovory na běžná témata, ale stálý zákazníci se často svěřují obsluze i se svými životními příběhy. Jak už jsem zmínila předchozím textu, kavárna Café Zajíček je formálnějšího typu, takže se zde málokdy vyskytují takové interakce.

3. Jaký je názor obsluhujícího personálu či majitele na návštěvníky?

3.1 V jakých sociálních kategoriích vnímá obsluhující personál zákazníky?

Obsluhující personál, do kterého patří i majitelka jedné z kaváren, se shodl na výskytu všech kategorií sociálních vrstev. Pouze Respondent 4 uvedl, že do kavárny chodí především lidé z vyšší a střední vrstvy.

3.2 Chová se obsluha diferencovaně k různým kategoriím návštěvníků?

Z rozhovorů vyplynulo, že se obsluha chová ke všem kategoriím návštěvníků bez rozdílu.

3.3 Jak obsluhující personál chápe – interpretuje důvody návštěvy kavárny?

Respondenti se shodli na relaxačním účinku posezení v kavárně, který je především zapříčiněn interiérem a obsluhou. Jako hlavní důvod uvádějí setkávání lidí v jakékoli interakci.

3.4 Lze pozorovat rozdíl mezi kavárnami dle vztahu návštěvník – obsluhující personál?

Respondenti z kavárny CAFE AMOS uvádějí, že si zakládají na až téměř osobním přístupu k návštěvníkům. Ostatní se o této skutečnosti nezmínili.

Ve své bakalářské práci jsem se zabývala vybranými kavárnami jako veřejným prostorem v soudobé kavárenské společnosti v malém městě Jičín. Cílem bakalářské práce bylo zodpovězení otázek, zda existují vyhraněné typy skupin lidí nebo jednotlivců, kteří navštěvují kavárny v malém městě, jaké jsou pozorovatelné nebo deklarované důvody jejich návštěv a zda se kavárny liší z hlediska složení návštěvníků.

V teoretické části jsem představila vývoj kaváren v evropských velkoměstech, veřejný prostor v kavárnách, sociální stratifikaci, pohlaví a gender a věkové etapy života. V praktické části jsem data z participativního pozorování a polostrukturovaných rozhovorů podrobila analýze. Kavárny jsem vybírala na

základě odlišných interiérů a respondenti byli vybráni kvůli svým dlouhodobým zkušenostem s obsluhou v jednotlivých kavárnách.

Z výzkumu vyplynulo, že zkoumané kavárny v Jičíně se z hlediska sociální struktury návštěvníků liší. Každá kavárna má specifické složení návštěvníků nejenom v jednotlivých dnech, ale i hodinách. Nejspíš tedy záleží na tom, zda návštěvníci kaváren mají stálou pracovní dobu nebo mohou pracovat třeba i z domu. Důvodem, proč lidé chodí do kaváren, je odpočinek, únik ze všedních starostí dnešní uspěchané doby a také především setkávání s přáteli a rodinná posezení v příjemné atmosféře kaváren. Dalším bodem výzkumu byl výskyt stálých návštěvníků – „štamgastů“ v jednotlivých kavárnách. Během pozorování i rozhovorů se mi potvrdilo, že každá kavárna má své kavárenské povaleče, kteří byli definováni především jako osoby chodící častokrát, alespoň jednou týdně.

Kdyby bylo možné se zabývat tímto výzkumem mnohem delší dobu, zařadila bych do výzkumu více podniků kavárenského typu, jelikož na malé město máme neobvykle mnoho kaváren a stále další vznikají především v centru městu.

6 Seznam literatury

Altman, K. 2003a. *Krčemné Brno*. Brno: Doplněk.

Altman, K. 2003b. *Zlatá doba štamgastů pražských hospod*. 1. vyd. Brno: Host.

Altman, K., Kudělková, L., Filip, V. 2008. *Zmizelý svět brněnských kaváren*. Brno: Josef Filip.

Augustín, J. 2016. *U kávy o kávě a kávovinách*. Brno: Jota.

Bradshaw, S. 1988. *Kaviarenská společnost' alebo život bohémov od Swifta po Dylana*. Bratislava: Tatran.

Bendová, E., Dvořák, T., Hrodek, D., Kořínková, Š. 2008. *Pražské kavárny a jejich svět*. Praha: Paseka

Café Central. 2018. *Timeline*. [online]. [cit. 23. 6. 2019]. Dostupné z: <https://www.cafecentral.wien/en/>.

Čerstvá káva. 2008a. *Úvod do historie kaváren*. [online]. [cit. 25. 5. 2019]. Dostupné z: <http://www.cerstvakava.cz/clanky/uvod-do-historie-kavaren/>.

Čerstvá káva. 2008b. *Historie a současnost pití kávy v Čechách*. [online]. [cit. 23. 6. 2019]. Dostupné z: <https://www.cerstvakava.cz/clanky/historie-a-soucasnost-piti-kavy-v-cechach/>.

Demel. 2019. *Time Travel: back to imperial times*. [online]. [cit. 23. 6. 2019]. Dostupné z: <https://www.demel.com/en/demel/>.

Disman, M. 2002. *Jak se vyrábí sociologická znalost*. 3. vyd. Praha: Karolinum.

Fafejta, M. 2004. *Úvod do sociologie pohlaví a sexuality*. Věrovany: Jan Piszkiešicz.

Havlík, R. 2015. *Úvod do sociologie*. 6. vyd. Praha: Karolinum.

HACCP - Hazard Analysis and Critical Control Point. 2009. Kategorizace hostinských zařízení. [online]. [cit. 23. 5. 2019] Dostupné z: <https://haccp.webnode.cz/hostinska-cinnost/kategorizace-hostinskych-zarizeni/>

Hnilička, P. 2005. *Sídelní kaše: Otázky k suburbánní výstavbě kolonií rodinných domů*. Brno: Era.

Hostimil.1935. *Společenstvo hostinských a kavárníků v Brně. K 50. Výročí 1885-1935*. Brno: knihtiskárna Štursa.

Judasová, V. 2014. *Vídeň, město kavárenského povalečství*. [online]. [cit. 25. 5. 2019]. Dostupné z: <http://kavovelisty.cz/viden-mesto-kavarenskeho-povalecstvi/>.

Katrňák, T. 2005. *Třídní analýza a sociální mobilita*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury.

Mareš, P. 1999. *Sociologie nerovnosti a chudoby*. Praha: Sociologické nakladatelství.

Novotná, E. 2008. *Základy sociologie*. Praha: Grada.

Pospěch, P. 2012. *Nákupní centra a veřejný prostor: studie o regulaci městského prostoru*. Brno: Fakulta sociálních studií, Masarykovy univerzity. [online]. Disertační práce. [cit 13. 6. 2019] Dostupné z: <https://is.muni.cz/th/tin78/>.

Sociologický ústav AV ČR, v.v.i., 2018. *Sociologická encyklopedie: cyklus životní*. [online]. [cit. 27. 6. 2019]. Dostupné z: https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Cyklus_%C5%BEivotn%C3%AD

Svitáková, D. 2019. *Vývoj alternativních subkultur v lázeňském městě*. Bakalářská práce. Hradec Králové: Filozofická fakulta UHK.

Šilhánková, V. 2003. *Veřejné prostory v územně plánovacím procesu*. Brno: Vysoké učení technické v Brně.

Tchibo. 2008. *Historie kávy*. [online]. [cit. 25. 5. 2019]. Dostupné z: <http://www.tchibo.com/content/370350/-/cz/sortiment/kvov-nabdka/historie-;>

Zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), § 34. In. *Sbírka zákonů*. [online]. [cit. 15. 6. 2019]. Dostupné z: <https://zakony.kurzy.cz/128-2000-zakon-o-obcich/paragraf-34/>.

Země Světa. 2004. „*Kávu, prosím*“. *Vídeň 2004* (10) [online]. [cit. 23. 6. 2019] Dostupné z: <http://www.zemesveta.cz/archiv/rocnik-2004/viden-10-2004/1272-3/kavu-prosim>.

7 Přílohy

7.1 Záznam z pozorování

Skupina			Pohlaví		dítě	Věk			Interakce				Čas	
jednotlivec	dvojice	3 a více	muž	žena		do 25	26-50	od 51	přátelská	rodinná	pracovní	milenecká	do 30 min.	od 30 min.
	1	1		3			3		1					1
				2				2	1					1
	1		1	1		2					1			1
	1		1	1			2				1		1	
		1		3			3		1					1
		1		3			3		1					1
		1		3			3		1					1
	1		1	1		1	1				1			1
	1			2		2			1					1

7.2 Ukázka rozhovoru (se zaměstnancem)

T: Dobrý den. Děkuju, že jste přišla na rozhovor. O mém výzkumu jsme se bavily, takže rovnou začneme první otázkou. Pro koho si myslíte, že byla kavárna původně vůbec založena? Mluvíme teda o Zajíčkově jako kavárně.

R: Tak kavárna Zajíček byla původně založená... spíše bych řekla pro obchodní schůzky a nebo pro posezení s přáteli, protože to měli původně udělaný způsobem jakoby menička, který bylo vždycky vlastně na ten den a bylo to od předkrmů až po desert. Myslím, že se jednalo o nějaký šestichodový jako menu. A spíš tam jakoby chodily větší skupinky právě za tímhle tím jídlem, protože se vlastně spojil s tím Bobešem Lustigem, který tam vařil.

T: A kdo tam vlastně chodí dneska? Jak staří lidé, z jakých sociálních vrstev navštěvují tuto kavárnu?

R: Tak dneska bych řekla, že to je hodně různorodý. Ať začneme u studentů základních škol až po postarší manželské páry. I ty si tudle kavárnu oblíbily. Měli jsme tam právě jeden postarší pár, co tam chodil takhle často. A většinou šlo o přátele, rodiny a nebo manželské, milenecké páry.

T: Takže to není nějak, jakože by tam vysloveně chodil tenhle typ lidí nebo... já nevím třeba z té střední vrstvy nebo tak?

R: Od všeho něco. Věřím, že i bohatší i chudý studenti si u nás jako našli svůj oblíbený stůl i pití a chodili tam za tím, protože to prostředí prostě jako nalákalo samo o sobě.

T: Jsou v současnosti kavárny genderově homogenní nebo přitahují víc muže či ženy?

R: mmm

T: Kdo tam víc chodí v podstatě do té kavárny?

R: Řekla bych, že ...

T: Ze zkušenosti.

R: Převážně tam převažují ženy, ale vím jakoby o spoustu chlapech, kteří tam rádi jezdí z větší dálky, protože tam máme veliký výběr toho vína. Majitel vlastně má someliérské kurz... celkově je nabídka udělaná tak, aby si tam vybral opravdu každý, ale převažovali tam spíše ty ženy.

T: A proč si myslíte, že tam v podstatě jako spíš chodějí ty ženy?

R: mmm

T: Kvůli čemu? V dnešní době tam chodějí ty ženy.

R: Protože tak jako společnost se snaží nějakým způsobem ženy přisoudit pod kavárny a muže pod hospodu.

T: A proč teda chodí lidi to těch kaváren? Za jakým účelem? Co je potřebou toho posezení v té kavárně?

R: Asi si prostě jít popovídat do nějakýho jako neutrálního prostředí, kde se člověk může odpočinout, nemusí se o nic starat a je prostě odproštěn od toho... od té role toho hostitele, aby musel cokoli chystat, pít, připravovat, vařit. Ale prostě si jen půjdou někam sednout, popovídat si, u toho si dají něco dobrýho k pití nebo k jídlu a... je to jakoby pro oba stejnej relax, na stejný úrovni. Není to, že by jeden

celý den chystal, vařil, nakupoval a druhý by se přišel jen najíst, takže to je takový jako ...

T: Takže spíš je to jako o přátelský interakci mezi těma lidma, že tam chodí spíš přátelé nebo ...?

R: Převážně spíš přátelé nebo naopak třeba... občas když je třeba lepší počasí, tak lidi třeba si rádi někam zajdou na jídlo, než aby trávili čas doma. A posedí třeba na zahrádce nebo tak, která je přes léto.

T: Chodí k vám i nějaký rodiny? Nebo spíš ty přátele na pokec?

R: I rodiny se tam scházejí, ale spíš z důvodu nějakých oslav. Když třeba šlo o, já nevím, oslavu vysvědčení, nějaký větší narozeniny nebo když třeba jsou jako od sebe víc vzdálený, takže se prostě sjedou u nás.

T: Hmm. A milenecký páry?

R: Těch se tam taky vyskytovalo dost. Ty byly tak od základní třídy až po manželský postarší páry. A ty chodili spíš jako buď za tou kávou nebo jenom na jídlo.

T: A ještě co se týče pracovních schůzek? Chodí tam nějaký?

R: Pracovní schůzky se tam taky dost pořádaly. Hlavně co se týče finančního poradenství a tyhle věci. Ty tam byly docela oblíbený. Sem tam i nějaký pohovor jsme tam měli a hodně jako firemní akce se tam dělaly.

T: Hmm. Takže teďkon z těchletěch čtyř skupin: přátelský, rodina, milenecký a vlastně pracovní ty schůzky, tak kdo tam asi tak nejvíc chodí, od nejvyšší...?

R: Nejvíc asi ty přátelský, bych řekla. Spíše jako asi kamarádky, než... zase ženský. (se smíchem)

T: Prostě si potřebujeme podrbat. (se smíchem)

R: Přesně. Máme toho víc na srdci asi. (se smíchem)

T: No a pak teda z těch skupiny následně asi...?

R: Následně bych možná asi řekla ty páry.

T: Takže jako by ty milenecký?

R: Ty milenecký páry spíš. Asi tak na druhým stupni.

T: A jak dlouho takový posezení v kavárně vlastně trvá?

R: No většinou bych řekla kolem tý půlhodinky, až hodinky.

T: A takhle. Vy máte teda i vinárnu v podstatě v tý kavárně.

R: Hmm.

T: A tam se pak to posezení nějak prodlužuje?

R: Když sedí na víně nebo na jídle, tak samozřejmě to posezení trvá déle. Že většinou jsou schopni prosedět třeba dvě až tři hodiny. Záleží o jaký typ lidí a co přesně si dají. Že měli jsem tam dva zákazníky, kteří tam chodili na vínu, při tom si dali něco k jídlu a třeba těch lahví tam protočili za ten stůl třeba šest. A potom zas jsou třeba zákazník, co dá třeba dvojku dvě, stačí mu na probrání všech těch věcí hodina, takže je to takový hodně individuální. Čím větší skupina tím víc času.

T: A existuje v Jičíně typ kavárenského povaleče?

R: V Jičíně... já myslím, že v Jičíně je hodně kavárenských povalečů, ale ne každý kavárenský povaleč si to přizná. Každopádně každá kavárna má svoje kavárenský povaleče, protože každá vlastně bere jiný druh kávy, což je hodně jakoby takový tahoun, samo o sobě káva. A každému to kafe chutná jinde, takže potom záleží, jakou kávu berete a podle toho vy vlastně přijmete určitý počet povalečů na vaši kavárnu, kteří se u vás otočí za ten týden. Plus je hodně důležitý interiér. Když dobře uděláte interiér, dobře to vybavíte, aby to bylo pro ty lidi zajímavý a cítili se tam dobře, tak o to víc času potom, speciálně tenhle typ lidí, bude trávit víc.

T: Hmm. A co je takovým tahounem tady u toho Zajíčka?

R: Tak já myslím, že určitě to prostředí. Že je to jakoby podnik trošku jinačího typu, oproti těm ostatním kavárnám, že tady je daleko víc prostoru, než třeba některý kavárny mají. Dá se říci větší soukromí, jak je tam vlastně oddělení těch určitých sekcí a celkově ten interiér, jak je vyzdobený těma obrazama nebo takhlenc, tak to působí, jako když sedí u někoho v obýváku. Je to takový domáctější, jakoby přátelštější a celkově hodně lidí se tam cítí jako útulně. Je to takový příjemný posezení.

T: Takže takový jako intimní v podstatě prostředí? Že každý si tam může povídat, co chce a moc ho lidí kolem sebe vlastně jakoby neslyší.

R: Přesně tak. Je tam i takové tlumené osvětlení, takže to celkově jakoby navozuje takovou tu intimnější atmosféru a hlavně se ty lidi zase tolik jakoby nepřehlušují, že...není to, že byste seděli se stolkem vedle vás a slyšeli se navzájem. To se moc jakoby nestává, že... je to tam jakoby lehce oddělený, aby prostě tam to soukromí bylo.

T: A kolik máte u vás těch povalečů?

R: Já bych řekla, že tak do dvaceti lidí určitě.

T: A to je docela dost na malý město a jednu kavárnu.

R: No myslím, že jsme docela jako vyhlášený nejen na Jičínsku, ale že k nám jezdí i jako z okolí.

T: Z okolí?

R: Boleslav nebo jako okolní vesničky a tak.

T: Hmm. A třeba i někdo z Hradce? I přesto, že je to velký město.

R: Tak já jakoby nevím, odkud ti všichni povaleči vlastně jsou. Jenom co tak jsem jako zaslechla, tak vím, že velká část je právě jako z Boleslavi, ale Hradec... je to možný, ale myslím si, že v Hradci zas jakoby ten výběr kaváren je natolik různorodej, že si tam asi každý najde jako tu svoji, aby se chodilo tam.

T: A myslíte si... nebo jakou funkci v dnešní době plní kavárna?

R: Určitě místo setkání.

T: To setkání v tom přátelštějším slova smyslu?

R: Asi jako ve všech smyslech. Člověk se tam může setkat s rodinou, s přáteli, v rámci nějaký obchodní schůzky nebo... prostě si jen tak zajít na dobrý kafe sám, přečíst si knížku, odpočinout si, projít si diář.

T: Takže chodí v podstatě obyčejní lidé do těch kaváren?

R: Hmm.

T: A jsou jako nějak specificky zaměřené? Jako třeba například na sexuální orientaci? Jestli jako víc třeba homosexuálové se tady nějak... Chodí někam?

R: Za tu dobu, co jsem jakoby u Zajíčka, tak jsem se setkala i s určitou jakoby skupinou homosexuálů, která se tam jakoby vyskytovala. Řekla bych, že to je spíš jakoby menšiny, že tady v těch menších jakoby městech se buď o tom neví nebo to není až tak vidět.

T: Takže v podstatě nemají nějaký svý specifický kavárny, kam by chodili?

R: Na Jičíně určitě ne. Vím, že ve větších městech jsou takový podniky. I sama jsem jako navštívila jich pár. Ale v Jičíně nic takovýho nemáme.

T: To je nejspíš vše. Mockrát děkuji za rozhovor.